

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 3 (38)

ТОРОНТО

1973

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить щотри місяці

Липень-вересень 1973

Ч. 3 (38)

July-September 1973

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh Magazine
2445-A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1P7

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Леонід Бачинський, Роксоляна Гарасимів, Ярослав Гарасимів, Тоня Горохович, Теодор Данилів, Володимир Дозорський, Анна Коренець, Атанас Мілянич, Лариса Онишкевич, Любомир Онишкевич, Петро Саварин, Володимир Соханівський, Омелян Тарнавський і Атанас Фіголь.

Мовний редактор: пл. сен. Іван Манастирський.

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

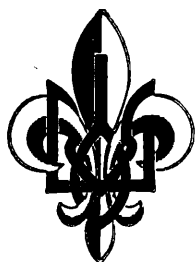

Річна передплата від 1 січня 1972 р.: США і Канада: \$6.00, Австралія: \$4.00 австр., Австрія: 100 шіл., Аргентина: 10 нових пезів, Бразилія: 200 кр., Бельгія: 150 бел. фр., Великобританія: 1.25 фунта, Німеччина: 12.50 нім. мар., Франція: 15 фр., Швейцарія: 15 шв. фр. Ціна одного числа у США і Канаді — \$1.50.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine,
published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,
2445-A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 1P7

Printed by:

Kiev Printers Ltd., 860 Richmond Street West, Toronto, Ontario, M6J 1C9, Canada

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

Ч. 3 (38)

липень-вересень 1973

Редакційна стаття

ВИХОВНІ КАДРИ І ПЛАСТОВА ПРЕСА

Гасло про зміцнення виховних кадрів, що його поставила ГПБулава як основну проблему на 6-ому Зборі КУПО в Д трейті, завжди була і є та буде центральною проблемою Пласту. Тепер воно актуальне ще більше, бо життя наше в діаспорі вимагає куди більше тих кадрів і то неабиякої їх якості.

ПКДругий і 5-ті Збори КУПО запланували урухомити дослідно-плянувальну комісію у ГПБ, завданням якої було б спрямовувати всі ресурси Пласту на виховання і самовиховання, а з тим і на вишкіл, використовуючи сучасні здобутки науки для цієї мети. Розвиток психології, соціології, педагогіки, філософські течії, питання керівництва та багато іншого в сучасній науці допомагають виховникам озброюватись знанням про те — як впливати на вихованків, щоб їх думки і почуття спрямовувались у бажаному нам напрямі.

Завданням цієї дослідно-плянувальної комісії було б також докладати усіх зусиль, щоб головний реферат вишколу ГПБ діяв постійно, щоб разом із вишкільною радою завжди плянував, наглядав і проводив вишколи. Ці кваліфіковані виховники та спеціалісти різних ділянок знання мали б відповідати на безконечну кількість питань практичної пластової дії в терені, виробити практичне розуміння та інтерпретацію всіх основних понять пластової системи — суть Пласту, мета, завдання, засоби,

Питання пластової ідеології

Володимир Соханівський

ЧИ ТРЕБА НАМ РОЗДУМІВ НАД ІДЕОЛОГІЄЮ?

(Ох, та ідеологія!)

Я пригадую, що в одному із запитників до читачів “Пл. Шляху” про зміст більшість читачів заявили, що вони не зацікавлені ідеологічними проблемами. А це недобре. Можливо, що існує якась причина цієї неохоти, її треба б дослідити. А покищо ми можемо висловити тільки спекулятивні погляди про причини цього стану, аж доки не будемо знати точних причин. Можливо, що одна з причин та, що наші роздуми і вислови заповерховні, забанальні, нереалістичні, що ми заліниві глибше мислити, “домислювати думку до кінця”; або ж, можливо, нам здається, що ми все так добре знаємо про нашу ідеологію, що вже нема нічого нового, щоб сказати чи роздумувати. Які ж із того висліди?

Кинувши тільки поверховно оком на доступні нам відомості про стан в Україні, ми усвідомимо, що там нема ні одного “легального” зібрання, “мітингу” — наукового, мистецько-літературного, технічного чи навіть сільсько-господарського (“доярки чи свинарки”), — де б не було мови про “ідеологічне підсилення” проти всіх і вся ворожих течій, “буржуазного націоналізму”, відхилень від стандартного способу думання, керованого партією. Виглядає, що в советській системі бояться ідеологій, бож і там є мислячі уми, а партія свідомо того, що “живого духа не скуєш”.

А тепер поглянувши на “ідеологічний ринок” на Заході в цілому і на ринок молодечий зокрема, на зацікавлення ідеологіями чи брак їх, на молодечі пориви, на політичні унапрявлення, на всі опії шляхом офіційних засобів комунікації тощо, зауважимо, що цей “ідеологічний ринок” такий хаотичний, поплутаний, ліволіберальний, а де в чому заскорузий, що робиться моторошно, думаючи про майбутнє.

Ті з нас, що мають безпосередній зв'язок з нашою молоддю, знають цю справу. А всім нам відомий стан нашого старшого пластунства. Відчуваємо сильно певні браки, вияви релігійного чи взагалі ідейного збайдужіння, багато сумнівів у молоді про певні принципові речі світогляду здорової, творчої, упорядкованої людини, про яку мріяли виховники минулих сторіч, а в тому й основники Пласту. Багато молодих людей у своїй молодечій наївності цим усім такі стурбовані, що інколи дістають нервові розладнання, бо їм тяжко погодити наше вчення і принципи пластової ідеології з їхнім сумлінням, з поглядами батьків, опініями довілля, серед якого вони живуть. Багато з них перебувають немов на розпутьті. Вони прагнуть духової й інтелектуальної рівноваги, проводу і поради старших.

А насправді — що це ідеологія? У поточному житті ми ніби знаємо, відчуваємо, інколи сьак-так поцікавимося нею, а в більшості випадків її ігноруємо. Дуже часто поняття ідеологій нам пригадує в першу чергу політичну платформу даної партії, групи, а в дальшому суспільно-економічну систему, а поменше вже філософську систему, літературно-мистецький напрямок тощо. І можливо, що через наш специфічний стан українства, роздрібленість, зрізничкованість, сварливість, неефективність та брак справжніх великих провідників і в нас, і у світі взагалі ми недолюблюємо всього того, що було споріднене з поняттям ідеології. А насправді ідеологія у ширшому значенні цього слова — це щось гарне, цікаве, стимулююче, високе. Вчені інколи називають 19 сторіччя віком ідеологій, філософії, бо до філософів тоді зверталися народи за порадами, як жити. Чи думаєте, що темою тих ідеологічних питань було щось “реалістичне” чи прагматичне? Тут можна відповісти “ні”, проте навіть ідеологічні дискусії у філософії мали посередній вплив на практичне життя. З історії культури і цивілізації можна зауважити, що якраз тоді, коли люди говорили і дискутували на ідеологічні питання, такі як: “хто Бог?”, “хто людина?”, хто я?”, що людська думка-мисль, яке призначення людського життя, що безсмертя, краса, що чесноти, свобода, справедливість, мораль тощо, — то якраз ці речі залишилися живими, актуальними, вони збереглися до сьогоднішніх днів незмінними, вони ворухили і турбують умі людей і в майбутньому. Вони формували характер молоді в минулому, формують тепер і будуть формувати в майбутньому.

мудрістю генерацій цілих століть та експерименту в лабораторії історії". Тому до всіх змін треба підходити з особливою увагою і з розмислом. Дрот у своєму слові до II-го видання "Життя в Пласті" в 1961 р. каже: "Друге видання "Життя в Пласті" не є виправленим виданням першого. У першому ніяк не схиблено в ідейних основах Пласту, щоб треба було щось направляти." Зате Дрот передбачував, що організаційні форми можуть де в чому змінитись, удосконалюватися чи достосовуватися до нових умов, але з тим, що вони не порушать основних ідей Пласту.

Пласт за своє 60-річчя виявив себе успішно, перетривав дві світові війни, видав досить справжніх провідних людей у різних ділянках нашого культурного, наукового, політичного, військового та загальногромадського життя. Тому Пласт — як організація, що виправдала своє існування — не боїться заглянути у своє нутро. Вона повинна ще не раз зріло проаналізувати своє минуле, дивитися критично на свою сучасність, направляти чи підсилювати те, чого особливо потрібно у теперішньому стані. Бо тільки так ми зможемо твердо плянувати і певно дивитися в майбутнє.

Нам слід кожночасно відсвіжувати наново в наших умах суть пластової ідеології та шукати за завжди новими способами, як найкраще ми могли б передавати її молодим поколінням. Тут повинно нам допомагати старше пластунство, з'ясовуючи кожночасно те, як воно сприймало нашу ідеологію, і що ми могли б краще робити, щоб бути успішнішими, спроможними виконати в найбільшій мірі наші великі завдання.

А виконати їх мусимо, бо писав Олесь Гончар у своєму "Соборі": "А нащадки ж прийдуть, спитають колись: Ану якими ви були? Що збудовано вами? Що зруйновано? Чим ваш дух трепетав?"

Ідеологія, поживаючи вислову у О. Гончара, остаточно навчить, "як бути справжнім? Як удосконалитись? Як маєш повестись, щоб відчуті себе перед лицем всесвіту?"

...моральна досконалість — це душа людини, здібна до гинів, рівень яких лежить високо понад плесом людського життя і є для неї прямуванням, ідеалом її духового розвитку.

(Юліян Вассиан: «Християнство»)

Прот. М. Овчаренко

ЗВ'ЯЗОК БОГА З ТВОРІННЯМ І ЛЮДИНОЮ

Від Редакції: У нашій виховній практиці зустрічаємося з потребою “активізування релігійної потенції” у душах молоді. Тому доводиться шукати засобів, як показувати молоді “сліди Бога у світі”, як плекати релігійність, як дати міцні основи для віри в Бога.

Виховникам треба добре підготуватися до цього. Поручаємо дуже відповідну для цієї мети книжку прот. М. Овчаренка “Розумність у світі — Бог” (Видання “Тризуб”, Вінніпег, 1969 р.). Автор книжки, богослов і фізик, подає дуже цікаві наукові факти, які дають підстави для свідомої віри в Бога, а одночасно знайомлять з найновішими науковими досягненнями. У книжці автор наводить багато цитат із творів філософів Радяського Союзу, бо вважає, що “найсильніша зброя проти атеїзму — це висловлювання самих атеїстів”. Містимо один із розділів цієї книжки.

Ось ми на багатьох конкретних прикладах бачили, що у всьому і на всьому у світі лежить печатка розумності.

Чи може матерія сама в собі містити розумність?

Без сумніву ні, бо постає питання: що ж проявляє і як помітити розумність? Молекула, електрон? Що саме? Бож розумність не може існувати сама по собі: вона є тільки якість, властивість чогось. Чого ж?

Нічого такого в матерії ми не бачимо.

Крім цього, безконечність виходить за рамки матерії. Матерія, яких би вона не була структур, завжди конкретна, конечна. Рух матерії (її зміни) може відбуватися тільки в часі. Це кажуть самі матеріялісти. Цитату ми вже подавали*). Значить, для матерії не може існувати безчасовости, вічності.

Тому наділяти саму матерію розумністю або, просто кажучи, обожувати її не можна.

*) Час — фундаментальна і одноразово надзвичайно загадкова властивість природи. Уявлення про час перевищує наші спроможності. Усі уможлядні спроби зрозуміти сутність часу не дали ніяких наслідків. (Проф. Н. Козыров, матеріяліст, доктор фізико-матем. наук, “Техника — Молодежи”, Москва, 1968, ч. 12, ст. 16).

Повинна існувати Надматеріальна, Безконечна, Вічна, Розумна Сила, якісно інша, ніж матерія. Цю Силу ми звемо Богом.

Чи є зв'язок Бога з творінням і зокрема з людиною? Безперечно є, бо абсолютно неможливо, щоб усе створене було чужим для Творця і не мало б мети.

Бог не може щось створити так собі, бо вже саме поняття Премудрий говорить само за себе. І тому між створінням і Творцем неодмінно має бути зв'язок.

Цілеспрямованість у світі ясно свідчить, що Бог скеровує Своє творіння до якоїсь мети. Ми не знаємо цієї мети, але через те, що все розвивається від нижчого до вищого (це ж кажуть і матеріялісти), то можемо думати, що мета — це абсолютна досконалість.

Ця спрямованість йде або через утворені Богом природні закони, або безпосередньо є дією Самого Бога.

Природні закони, які діють виключно в матеріальному світі, не можуть бути вистачальними для людини, бо людина є й духовна істота. Людина як духовна істота, та ще й урахувуючи, що вона стоїть на найнижчій ступені духовних істот (янголів), потребує допомоги Бога, потребує зв'язку з Богом. І цей зв'язок без сумніву інший, ніж природний зв'язок. Не треба забувати, що перед людиною стоїть безконечний шлях — удосконалюватися до досконалости Бога (Матв. 5:48).

Цей безпосередній зв'язок людини з Богом особливо був проявлений у тому, що Бог прийняв матеріальне тіло (Ісус Христос) — заради спасіння людини.

Через зв'язок із Богом людина набуває собі моральні якості. Матеріальна природа цих якостей не має, а людина має. Звідки взялися в людині вроджені моральні почуття? А цими почуттями обдарував її Бог, Творець світу. Інакше не можна пояснити існування моральних якостей в людині.

Бог є любов (1 Ів. 4:8), і любов Він поклав в основу будови і розвитку всього. Любов — це внутрішня сутність буття.

Любов ми спостерігаємо у всьому тваринному світі. Тварини не усвідомлюють любови, але живуть нею. І яка сила любови! Ось любов матері до своїх дітей. І не тільки в людей, а й у всьому тваринному світі. Ми знаємо, що мати жертвує собою, захищаючи, рятує своїх дітей. Любов до дітей у нормальних організмах вища від усіх природних законів. Най-

визначніші науковці-природники говорять, що тут ми маємо виконання якогось розумного пляну.

Що таке любов? Любов — це намагання до спільного життя з тим, кого любиш; віддати себе йому і володіти ним. Любов вимагає жити не тільки собою. Не може бути повноти буття, коли жити тільки собою, для себе. Бог споконвіку породив Сина і звів із Себе Св. Духа. Ця християнська наука здоється дивною, але в ній найглибша мудрість.

Щодо людини, то що може бути для неї вищого в цьому світі, як не інша людина? Все, що ми робимо на землі, робимо для того, щоб це передати іншим людям.

Любов — це намагання, щоб той, кого любимо користувався всіма приступними йому благами.

Ми віддаємо своє життя на служіння тому, кого любимо, і це служіння не рабське; воно не спустошує чи виснажує наше життя, але дає нам радість, дає нашому життю повноту справжнього життя, задоволення, осмислює наше життя. У любові зникає протилежність між “моїм” і “чужим”, бо переборюється корисливість особистого життя.

“Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має мuku. Хто ж боїться, той не досконалий в любові” (1 Ів. 4:18).

Наша земна любов, як обмежена матеріальним тілом і часом, лише відблиск справжньої Вічної Любови. “Хто не любить, той не пізнав Бога, бо Бог — це любов” (1 Ів. 4:18). “Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває” (1 Ів. 4:12).

Таке велике значення любови.

Може бути й викривлення любови, наприклад, коли мати потакує всім забаганкам дитини, цим калічучи її духовно і тілесно. Коли ж приноситься шкода, то це неправдива любов.

Любов і карає, як батько сина, коли це потрібно для блага сина ж.

Бог — любов (1 Ів. 4:8, 16), а тому мусить бути і дійсно є зв'язок Бога зі створінням, а особливо з людиною. Тому цілком можливе і потрібне посереднє і безпосереднє Божє об'явлення людині. Бог посередньо відкриває Себе людині у створеному Ним світі (Рим. 1:19-20), бо розглядаючи, вивчаючи світ, ми всюди бачимо Премудрість Божу, а безпосередньо — або дією на дух людський (2 Петра 1:20-21), або через сновидіння (волхам, Йосифові та ін.), або через слово Божє (Мойсей, пророки), або Сам Бог промовляє (Ісус Христос).

Критеріями правдивого безпосереднього Божого об'явлення людині є: любов, мудрість, святість, спонукання волі до добра, мир серцю, високі моральні якості людини тощо.

А сама людина зв'язується, еднається з Богом через молитву, Святі Тайни і релігійні обряди.

І це єднання з Богом дає людині повноту життя, правдиве щастя — блаженство.

„Плекайте мову...“

Тоня Горохович

ЗАСОБИ ПЛЕКАННЯ КУЛЬТУРИ МОВИ У ШКОЛІ

«Слово мусить жити!.. Жити в творчості дитягій, у стосунках між дітьми, підлітками, юнацтвом. Слово мусить бути найгугливішою струною душі».

(Іван Цюпа: Добротворець)

Говорити про засоби плекання культури мови у школі, тобто говорити на таку спеціальну тему, що до неї мають пряме відношення учителі, на сторінках ПШляху може видаватися недоцільним. Проте, воно так виглядає на перший погляд. Бо в житті дітвори і молоді багато платформ, на яких сходяться впливи виховної дії всіх середовищ, що в них діти і молодь перебувають.

Усі ми знаємо з досвіду, що навчання мови в українських доповняльних школах не може бути успішним без тісної співпраці учителів з батьками, з виховниками у молодечих організаціях. Труднощі, з якими зустрічаються учителі при навчанні мови, стають непосильними, коли цієї співпраці нема. Кількість годин на навчання замала, щоб можна було використати ті додаткові засоби плекання культури мови, які сьогодні широко використовуються у шкільництві.

Чого потрібно, щоб слово збагачувало душу дитини?

Слово в більшості наших українознавчих шкіл стало примітивне, сіре, безбарвне, а навчання мови сухе, рутинно-

ване, без іскри цікавості й радості творчого відкриття. Воно найчастіше зводиться до сухого відмінювання окремих слів на лекціях з граматики чи бездушного читання текстів без зв'язку з життям і без творчої фантазії, без образів багатогранного світу в докільлі. Словник учнів надто малий, ентузіазму до збагачення його не проявляють ні учні, ні вчителі. Рутинна, стандарт, окостеніння мислі учителя — це страшні вороги успішності в навчанні. Зважаючи на обмеження словника учнів, учителі користуються при навчанні утертими словами, реченнями. “Учень іде до школи” — це приклад на дієслово. Речення вимучене і безбарвне. Воно не зрушить фантазії, не збудить найменшої емоційної струни. Як зрушити фантазію учня, щоб ще й була змога вичути поетичну грань слова, щоб у слові було відображене звучання тисячострунної арфи землі й неба: “Сонечко грає в краплинах роси...”, чи “Розкажи, як за горою сонечко сідає...” — такі приклади у граматичній вправі можуть подати учні, які у своєму дитинстві засвоїли відповідну кількість зворотів образної мови з дитячих казок, з поезій, вивчених у ранньому дитячому віці, а згодом читаючи книжки, переживаючи красу поетичного слова, виголошуючи його на шкільній чи пластовій імпрезі, переживаючи радість з осягів у конкурсі “живого слова”, у конкурсі “новацького пера”. “юнацького пера”, беручи участь у драматичній виставі.

Уже на підставі вищезгаданого бачимо, що співпраця батьків і Пласту із школою конечні. Починати цю співпрацю треба от хоч би з такої на перший погляд маловажної справи, як правильно відповісти на питання: — Чи доцільно боротися з нехиттю учнів до вивчення поезій, до читання книжок? Чи справді це дуже основне і принципове, що дитина повинна ходити до української школи навіть і тоді, коли є змога навчити її української грамоти дома? Бо у моїй практиці багато разів мені доводилося почути, що, мовляв, у “Готуйсь” багато віршів, що діти не хочуть читати їх, що книжки українські нецікаві, і пощо, мовляв, мучити дітей, приневолюючи їх читати. Таких розходжень поглядів між учителем і батьками щодо плекання замілювання до поетичного слова, до книжки не може бути.

Коли мені прийшлося провести лекцію на тему українського фолкльору, то з прикрістю довелося переконатися, що діти не пам'ятають ані однієї казки, для них такі слова, як

ясний обрій, темний ліс, сива далечінь, чисте поле, чорна хмара, бита дорога, Івасик-Телесик, Солом'яний Бичок, зовсім чужі. Дитинство їх пройшло без зустрічі з красою народніх казок, з чарами рідного слова, з багатством дитячого словника в обсязі найпопулярнішої дитячої літератури.

Тому й на лекції літератури у старших класах при читанні прекрасних рядків "Інтермеццо" М. Коцюбинського чи "Лісової пісні" Л. Українки, де кожне слово — неповторна мелодія багатоголосової арфи життя, краси думки, почуття, такі учні позіхають від нудьги, бавляться паперовими іграшками, малюють чортиків чи перекидаються кульками, імітуючи гру в гокей.

З наведеного вгорі ясно, що батьки повинні бути дуже зацікавлені працею вчителів. Вони мають руку в руку з раннього дитинства допомагати виконувати плян праці школи, узгоджуючи до подробиць погляди на всі проблеми виховання і навчання, бо коли такого узгодження нема, неможливо сподіватися успіхів. Це найкраще можна виконати тоді, коли батьки згуртовані у гуртках при школі, у яких треба послідовно усвідомлювати їх про всі вимоги для успіху в навчанні такими засобами, як читання книжок, допомога при виконанні домашніх завдань, улаштування шкільних імпрез, праця учнів у літературних гуртках, мистецьких згуртуваннях тощо. А узгоджувати працю вчителя з батьками треба постійно. От наприклад — деякі батьки неправильно розуміють свою роль при підготовці домашніх завдань. Часто так "помагають", що дитина завдає собі труду тільки переписати готову задачу. А така "поміч" каригідна. Вона не тільки ніяк не впливає на підвищення знань учня, але має негативний вплив на його характер.

Інший приклад необхідності тісної співпраці всіх виховних середовищ із учителем знову ж таки при навчанні літератури, мови. Це з домашнього співжиття, з життя в організації, у церкві учень вчиться багато про моральні засади, про вартості життя, характеру, про культуру свого народу, його минуле, традиції, звичаї, прагнення. Коли ж приходиться в класі аналізувати у творі гуманність, працю для народу, високе почуття обов'язку супроти ближнього, чесноти правди, справедливості, відповідальності, тоді учень зможе викликати у своїй пам'яті всі ті моменти з домашнього і пластового життя, в яких живими були ці проблеми. Не сприйматиме

учень глибокого гуманізму Петра, героя з “Наталки Полтавки”, якщо в його житті не було моментів переживання радості з допомоги іншим; порожнім звуком будуть безсмертні слова Тараса Шевченка: “Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять лукаві”, чи Лесі Українки: “Вставай, хто живий, в кого думка повсталала...”, якщо він ніколи не переживав радості у службі народові. Емоційні переживання події, що в їх основі моральна чеснота і краса, впливають на здібність відчувати поетичну грань слова. Тільки тоді, коли слово “увійшло в душу дитини й збагатило її, вона здатна дорожити ним”.

Життя слова

Суть культури шкільного життя віддзеркалена в житті слова. Прислухаймося до того, про що розмовляють наші учні. Вони не тільки розмовляють у наших школах чужою мовою, але й зміст їх розмови далекий від нашої мети. Чому? Бо ми не збудили в них “смаку” до літератури ні не поширили естетичних обріїв, ні полету їхньої думки, ні інтересу до читання, ні не сприяли їхньому образному мисленню, ні не розбудили любови до природи. Довкола них егоїзм, духове міщанство, дармоїдство, кар’єризм, моральне розгнүздання. До кого вони звертаються тоді, коли перед ними постає потреба вибору, коли їм доводиться переживати пригноблення? У них мало досвіду з життя, із прочитаних творів, з героями яких вони б могли порівнювати свою ситуацію, дістати пораду, знайти приклад.

Театр, кіно, радіо, телевізія можуть багато допомогти у збудженні мислення і полету думки в молоді. Але вони впливають негативно на замилювання учнів до читання книжок, бо вимагають від людини менших зусиль, щоб її емоційно-почуттєва сфера піддалася естетичному впливові. Вони діють швидше і безпосередніше, ніж писане слово, але мова тут не про снобістсько-естетичні смаки, а про глибоке почуття краси і захоплення вагомим і повноцінним образним словом, про ту “найтоншу і найміцнішу ниточку, яку треба проснүвати від кожного серця до великого й вічного — рідної мови”. Найлегше пробудити думку словом. Тому то наснажені думкою й творчістю хвилини — це цінні й радісні хвилини. Тоді в молодій душі слово і мисль зливаються в почуття, а думка

шукає слова, тоді учні шукають яскравих, барвистих і запашних слів, щоб передати ними свої поетичні образи.

Щоб лекції мови й літератури були успішними, щоб українська мова жила у стосунках поміж дітьми, підлітками, юнацтвом, треба, щоб навчання у школі було тісно пов'язане із додатковими засобами плекання культури мови в домашньому житті, у пластовому, у шкільному позалекційному. Мова про них буде згодом.

**Пласт, Організація Української Молоді, Австралія,
Пластова Станиця в Аделаїді**

Ділимося сумною відсткою з членами всіх пластових уладів, що з наших рядів 1-го липня 1973 року відійшов на Вічну Ватру

св. п. пл. сен. ЯРОСЛАВ ВОЄВІДКА

на 54 році життя. Заупокійну Службу Божу з похоронними обрядами відправили в Церкві Св. Володимира й Ольги та відправили на вічний спочинок о. Іван Шевців із Сіднею та о. Е. Луцик — парох Аделаїди при співучасті митрофорного прот. Н. Павлічківського. У похороні взяли численну участь пластові подруги і друзі та громадянство.

Шановній Дружині Ірині, дітям — Любі й Богданові, сестрі й рідні в Америці та в Україні складаємо наші найщиріші співчуття.

**Старшина Пластової Станиці в Аделаїді,
Австралія**

Огляди і погляди

РІШАРД БУШ І ПРИТЧА ПРО ІНДИВІДУАЛІЗМ

Рішард Буш — це професійний пілот. Він не письменник, ані не проповідник. Кілька років тому написав Буш маленьку книжечку, — може для дітей, а може ні, — про морську чайку, якій на ім'я Джонатан Лівінгстон.

Цієї книжки не хотіло видати ніяке видавництво. А й не дивно: книжка ні для дітей, ні для старших, змістом моралізуюча, виглядом неформальна. Хто б хотів таку книжку купити? З великим трудом вдалось Бушеві видати її. І сталось щось несподіване: книжка розійшлась сотнями тисяч, ще й сьогодні вона (по двох роках) на листі найпопулярніших книжок в Америці. Що більше: "Джонатан Лівінгстон Чайка" стала однією з найпочитніших книжок поміж молоддю всіх віків. Критики майже без винятку оцінили її негативно, все ж таки публіка, головню молодь, сприйняла її з відкритими раменами.

Спитаємось: чому якась книжка стає популярною в даний період часу, поміж даною публікою? Це не стається випадково; на це завжди є причина. Та книжка мусить задовільняти певну потребу часу, висловлювати певний "Дух часу", бути співзвучною духом доби. Іншими словами, та книжка виводить на світло денне думки, настрої, філософію життя, які є "на часі". Книжка та є дзеркалом доби.

Чому ж тоді Джонатан Лівінгстон?

Не будемо тут описувати цієї книжки і її змісту. Кожний, хто цікавиться сьогоднішньою молоддю, напевно вже цю книжку читав, а якщо не читав, то повинен прочитати. Скажемо лиш коротко: це притча, містично-філософська казка про чайку — Джонатана Лівінгстона. Джонатан живе поміж іншими чайками, які кружляють серед рибацьких човнів, годуючись відкиненою рибою відпадками тощо. Та не Джонатан Лівінгстон: його малять безкраї небосхили. Він день і ніч працює над собою, щоб удосконалити свій лет. Через це чайчина громада виключає його із свого кола. Джонатан, хоча осамітнений, далі вчиться лі-

тати все краще й краще. На самоті він і гине. По смерті йде до чайчиного неба, звідкіля посилають його назад на землю, щоб вчити молодих чайок майстерности літання.

У цій простенькій, наївній казці сотні тисяч молодих людей найшли певну глибоку філософію життя: життя, сконцентоване на щоденну суєту і здобування матеріальних вартостей, таке життя безвартісне. Жити варто лиш, якщо є вища ціль, за для якої варто працювати, якій варто посвятити все. Вартості життя можна найти лиш у собі, без огляду на маси людей. Через те суспільство відкине тебе, але ти все таки маєш іти до своєї мети, щоб спрямовувати це суспільство на правильний шлях до вищої мети і так служити суспільству, яке відкинуло тебе. Полягати треба лиш на власні сили, іти своїм шляхом ("ду юр овн тсінг"). Індивідуальна людина, а не маса, може дійти "до вершин". Але, щоб ці вершини здобути, людина мусить працювати над собою, удосконалювати себе все більше і більше, ніколи не може бути вдоволена зі своїх досягнень, повинна йти все вище й вище — це шлях, що веде до Бога.

Це майже релігійна філософія самовіддання, самопосвяти для суспільства, яке в заплату відкидає тебе. В цій філософії життя найдемо і відгомін Нового Завіту і науку десятків філософів. Ця філософія, очевидно, відповідає сьогодиншній молоді. Вона найшла собі резонанс в ідеалізмі та індивідуалізмі сьогодиншніх молодих людей. І вони прийняли її, прийняли чайку-дикуна за ідеал, що висловлює їх прагнення.

Філософія Джонатана Лівінгстона не була б чужа й засновникові скавтіngu Байден Павелові, чи засновникам українського Пласту. Адже основною ідеєю і скавтіngu і Пласту є саме індивідуалізм, ідеалізм, наполеглива праця над собою, і самовіддана служба для суспільства, віра в себе, вічне замагання до кращого, прямування до вершин. Ці ідеали, це підстава Пласту... чи ми не згубили їх часом, перемяняючи візію наших засновників в пара-мілітарну організацію, де індивідуальність має бути підчинена групі?

Думаю, що кожному з нас варто прочитати Джонатана Лівінгстона, і то не лиш, щоб зрозуміти потреби і прагнення сьогодиншньої молоді, але й щоб поновити наше зрозуміння пластових ідеалів. Може пригадаються нам слова поета-пластуна Андрія Гарасевича:

“Іди мандрівче, невтомно йди!
Шляхи питають тебе: куди?
Шляхи лукаві, лисиці хитрі...
Блакитний вітре! Нестримний вітре!
Прозорі крила до льоту пни
Дзвени в верхів'ях! Дзвени! Дзвени!”

Гарасевич писав:

“Хребти, хребти зазублені
Нездолані людьми...
Та ми мети не згубимо,
Розітнемо грудьми...”

Цей наш пластовий поет, краще, як багато наших ідеологів-теоретиків, зрозумів суть Пласту: не, як ще одної патріотично-масової організації, а як ґрунту, на якому мають виховуватись провідники-одиниці, які, хоч часто незрозумілі й дивні видаються загалові, все ж таки в своїй мандрівці “до вершин” прокладають шлях суспільству, шлях, що його не завжди може знайти маса.

Андрій Гарасевич, це зразок такого “Джонатана Лівінгстона”. Як писав про нього Я. Паливода, в історії куреня “Сіроманці”, який вибрав собі бл.п. А. Гарасевича за свого патрона:

“...І не боявся, — мав таку вже вдачу,
Мав юний запал, в серці кров горячу
И любов до Божої краси — природи.
Високі Альпи він вживав як сходи,
Щоб приступити до Бога ближче,
Все вище, вище,
Де вітер свище!”

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

“Jonatan Livingston Seagull”, Richard Bach, Avon Publishers, New York, 1970.

“До Вершин”, зібрані поезії, Андрій Гарасевич, “Молоде Життя”, Нью Йорк, 1959.

“Історія Коротка Сіроманська”, Я. Паливода, “Сіроманці”, 1964.

Любомир Онішкевич

Олег Мариняк

Я ДОБРИЙ — ТИ ДОБРИЙ (Огляд трансакційної аналізи)

Вступ

Вже більше року книжка “I’m OK — You’re OK” є на списку бестселерів у США. Її написав психіатр Томас Гарріс, який зумів передати простим, доступним способом ідеї нової течії у психоаналізі, т. зв. аналізи трансакцій (Transactional Analysis).

Хоча трансакційна аналіза вживається в лікуванні психічно хворих, то її основні заложення можна таксамо застосувати до звичайних щоденних людських проблем, а також до пояснення загальних людських взаємовідносин. Ці основні заложення нові, надзвичайно оригінальні і водночас легкі до розтлумачення. Вони простими термінами роз’яснюють багато досі загадкових феноменів людської поведінки. Застосовані до соціальних проблем, вони будуть мати дуже сильний вплив, може сильніший, ніж теорії Дарвіна чи Фрейда.

У цій описі я спробую ознайомити українського читача з цими основними поняттями трансакційної аналізи

БАТЬКИ — РОЗУМ — ДИТИНА

Як спостерігати групу осіб у соціальнім середовищі, то можна легко побачити раптові зміни у поведінці, рухах, мові і лиці кожної з них. Докладніша обсервація і думка виявляє три окремі стани умового буття і те, що ті зміни — це переходи з одного до другого чи третього умового стану. Ці стани відрізняються виразно один від одного: не тяжко розрізнити, у котрім его-стані дана особа є в даний час. Перший стан зображає поведінку і думання **батьків** і він називається батьківський стан або просто **Батьки** (Parent). Другий стан зображує поведінку й думання, що чітко скеровані до реального світу, і він називається розумовий стан або **Розум** (Adult). Третій стан зображає суб’єктивну поведінку і думання, подібні до поведінки дітей, і називається дитинним станом або **Дитиною** (Child). У цій статті

будемо писати їх з великої букви (Батьки, Розум, Дитина), щоб відрізнити ці терміни від слів батьки, розум, дитина, значення яких загальне.

Батьківський стан

Людина перебуває в цім стані тоді, коли вона робить те, що **повинна**, або коли вона думає догматично, упереджено, навченими фразами. Цей стан починає вироблятися у малого немовляти, коли воно спостерігає зовнішній світ, який у дитячому віці переважно складається з її батьків. Їхні опінії (“то зле”, “то добре”, “не будь дурний”, “не руш того” тощо) дитина абсорбує як свої власні, не маючи змоги перевірити їх; і тим поволі частина її думання стає відображенням батьківського світогляду. Цей умовий стан **Батьків** завершується до шостого року життя, і відтоді він **не міняється**. Тому ми його звемо архаїчним станом. Коли в дорослому житті ми маємо неперевірені опінії (“не вір жидам”, “всі проти мене”, “він повинен бути добрим українцем” і т.д.), то це таке явище якби магнетофонна стрічка регравала старі, старі ідеї. Батьківський стан розпізнається по зморщених бровах, киванні пальцем, хитанні головою, по руках на бедрах чи заложених на грудях, зідханні тощо. Типові батьківські фрази: “Щоб ти пам’ятав раз і назавжди...”, “Ніяк не можу зрозуміти, чому ти...”, “Ніколи так не було, щоб...” (“ніколи” і “завжди” — це майже завжди батьківські слова), “Скільки разів я тобі казав...”, “Як ти смієш...”, “Не будь смішний”, “Так треба”, “Повинен”, “Не повинен”.

Треба підкреслити, що власне в автоматичному позбавленому самостійних аргументів видаванні опіній і догм лежить основна характеристика стану Батьків. Це повторення ідей, вивчених у дитинстві, із сліпим переконанням про їх правдивість і доцільність

Дитинний стан

Це також архаїчний стан, який є повторенням тих **почувань**, що їх немовля-дитина мала. Всі емоції мають свій початок у малій дитині: радість, сум, страх, жарт, цікавість, атракція. Нема сумніву, що всі наші почуття почалися і **були найсильніші** (бо були первинні) у нашім дитинстві. Хтось сказав, що радість від першої пари черевиків більша, ніж радість від першого авта. Важливо підкреслити, що як доросла людина є у стані Дитини,

то її емоції — також немов би патефонне повторення давніших емоцій. Що нам боліло в дитинстві, болить нам і тепер. Що нас цікавило тоді, цікавитиме тепер. Стан Дитини не змінюється від 4-5 року життя, і це можна науково довести.

Пізнаємо Дитину по плачу, надутих губах, настирливим високім голосі, дронні, сміху, непосидючості, хіхіканні тощо.

Цей стан найбільше завдає клопоту дорослій людині й уводить її у халепу. Але одночасно він і найважливіший. Від Дитини походить то, що цінне в людині: радість, творчість, цікавість, охота, спонтанність, щирість тощо. Цієї Дитини не можна у собі заперечувати, але треба її охоронити від небезпек і комплікацій реального світу.

Розумовий стан

Десь у десятім місяці життя дитина робить свої перші “експерименти”. Наприклад: поставить один брусок на другий або витягне іграшку з пуделка. Це перші прояви розумового стану. Розум — це немов компютор, що безнастанно обчислює можливості. У розумовім стані нема місця на емоції чи опінії, є лишень рахування і мірвання можливостей. Ми в розумовім стані тоді, коли вживаємо таких слів, як: чому, коли, як, де, хто, скільки, можливо, правдоподібно, я бачу, що, я думаю, що і т. п.

Стан Розуму не перестає розвиватися, не стає архаїчним. Він, як той компютор, завжди може сприймати нові дані, нові ідеї. Він може **передбачати**, що станеться, і може заздалегідь відповідно зареагувати. Він звільняє нас від повторення тих самих помилок. Розум сам по собі не має вартости, але власне він може схоронити **Дитину** від сліпої критики **Батьків**.

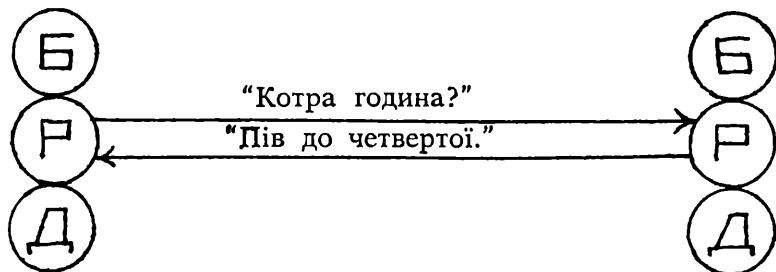
ТРАНСАКЦІЇ І ЇХ АНАЛІЗА

Досі психіатрія не була точною наукою, бо їй бракувало одиниці мірвання. **Трансакція** — це власне та одиниця соціальних взаємин. Коли дві особи чи більше зійдуться, раніше чи пізніше одна з них заговорить або іншим способом виявить свою свідомість присутности інших. Це називається **трансакційний стимул**. Друга особа тоді скаже чи виявить щось, що відноситься до того стимула, і це зветься **трансакційна відповідь**. Всі взаємовідносини складаються з таких трансакцій.

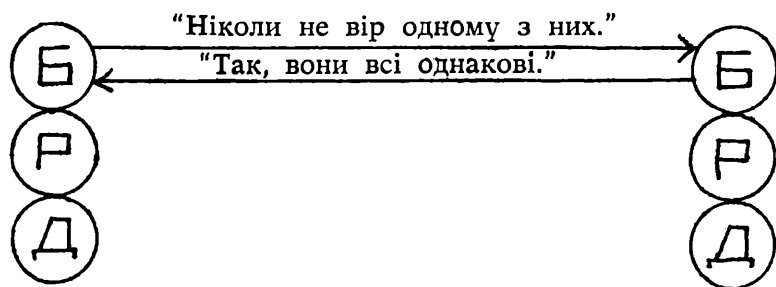
Якщо пам'ятати про три умові стани людини, то бачимо, що у будь-яких відносинах між двома особами існує дев'ять

специфічних можливостей. Питання "Хто до кого говорить?"
Ось приклади простих розмов з відповідними діаграмами:

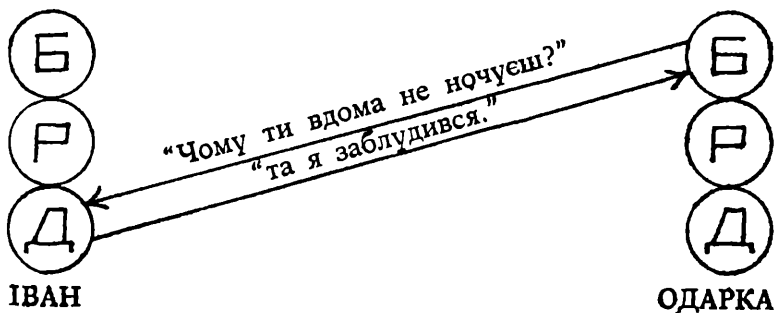
А — Розум до Розуму

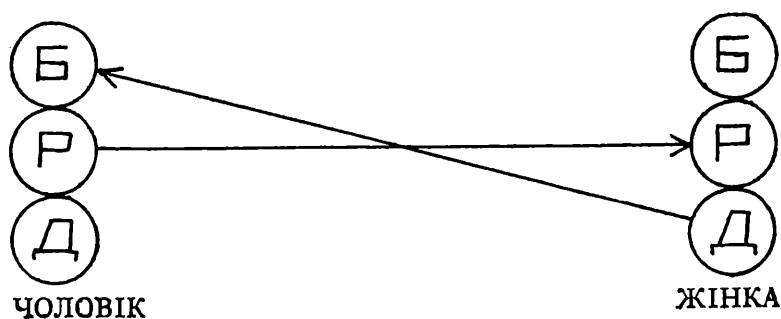

Б — Батьки до Батьків

В — Батьки до Дитини і навпаки

Приклади таких трансакцій маємо у відносинах батьків до дітей, але багато дорослих також так поводить. Багато українських подружжя існують у такій формі, де жінка є в стані Батьків, а чоловік у стані Дитини, за славним прикладом у “Запорожці за Дунаєм”.

Всі повищі трансакції подібні тим, що вони йдуть рівнобіжно. Правило комунікації в трансакційній аналізі каже, що паралельні трансакції можуть проходити далі без перерви, і навпаки, що коли трансакції перехреснюються, то комунікація переривається. Наприклад, скажімо, що чоловік питає жінки: “Де мої спинки до маншетів?” Це стимул його Розуму до її Розуму. Якщо вона відповість: “Чому я завжди мушу шукати за твоїми речами?”, то це буде її Дитина, що нарікає, завертаючись до його Батьків:

Трансакції перехреснюються, і вже не може бути мови про спинки, поки вони не полагождать своїх особистих прикмет, його нехлюйства, її дрібничковостей, його мами, її тата і т. п. Іншими словами, постає гра п. н. “Бійка”, з якої вони обое користають, нагромаджуючи цілу купу хвилюючих стимулів

У прикладі Івана й Одарки все було б спокійно, якби він далі каявся, а вона докоряла. Однак Одарка перекинулася в дитинний стан, почала плакати й нарікати і призвела до “бійки” (про трансакційні ігри буде далі).

ЯК МИ ПРОВДИМО ЧАС

Одна з основних проблем людини: як провести час. Це т. зв. “голод за структурою”, що походить від “голоду за увагою” у дитинстві. Є лишень шість способів проводити свій час: відокремлення (себе), ритуали, зайняття, розваги, ігри та інтимність (близькість).

Відокремлення — це цілковита умова самотності, хоч би й у присутності інших. За приклад може служити учень у школі, що дивиться у соняшне вікно під час лекції українознавства.

Ритуали — це обрядові, заздалегідь визначені процедури, де всі знають, що мають робити — без конечности щось відчувати. Є ритуали релігійні (напр. свячення пасок), соціальні (напр. привіти на бенкеті), родинні (напр. убирання ялинки) тощо.

Зайняття — це будь-яка акція, зосереджена у якімсь матеріяльнім проекті. Зайняття можуть бути нудні або цікаві, вдовольняючі або неприємні. Велика частина нашого життя складається із зайнять таких, як наша праця, домашні роботи, наука в школі і т. п. Зайняття, так само як ритуали і відокремлення, самі по собі діють від'ємно на міжособове зближення. Багато людей “страшно зайняті” тому, що вони цим уникають близькості.

Розваги найвиразніше можна спостерігати на коктейльних партіях, де групки осіб грають різні добре означені діалоги. Жінки в однім куті грають “закупи”, “куховарство” чи “гардеробу”, а чоловіки в другім куті грають “заробітки”, “автомобілі” чи “хто виграв?”. Відрізняючи прикмета розваг — це приємний спосіб провести час з іншими, де всі “рухи” заздалегідь соціально одобрені і де нема драматичних змін у поставі чи відносінах.

Ігри натомість високо драматичні і тим самим цікавіші, ніж розваги. Д-р Ерік Берн присвятив цілу книжку транзакційним іграм п. н. “Ігри, що їх люди грають” (Games People Play). Його дефініція гри: “повторююча група транзакцій, назовні щиріх, але з прихованими цілями, які ведуть до заздалегідь передбачуваного драматичного закінчення”.

Ігри

Переважаюча більшість людських відносин, що мають емоційні закрески, є у формі ігор. Поняття гри настільки важне у транзакційній аналізі, що ми присвятимо йому цей окремий розділ. Всі ігри дорослих мають свій початок у простій грі дітей: “Моє ліпше, ніж твоє” (напр. “Мій тато сильніший, ніж твій тато”). Всі ігри мають ту характеристику, що хоч би як на поверхні вірогідні були їх компонентні рухи, по закінченні можна бачити їх справжній прихований мотив. За приклад може служити гра “Чому ти не...?”, “Так, — але” — між Іркою і її товаришкою.

Ірка: Я маю таке звичайне, нецікаве лице, що ніякий хлопець не хоче взяти мене на рандку.

Тов.: Чому ти не підеш до порядного сальону зробити собі інакшу фризуру?

Ірка: Так, але це задорого коштує.

Тов.: Ну то купи собі журнал, де вони показують, як ти сама можеш собі уложити волосся.

Ірка: Так, я то пробувала, але моє волосся затонке й ундуляція не тримається, і тому я мушу носити його зав'язане ззаду.

Тов.: Знаєш, можна багато поліпшити свій вигляд відповідним "мейкапом".

Ірка: Так, але я маю алергію до того всього.

Тов.: Тепер виходять нові неалергічні препарати. Чому ти не підеш до дерматолога?

Ірка: О, я знаю, що він скаже. Щоб я перейшла на дієту, але то неможливе, бо я живу сама і трудно мені суворої дієти триматися. Але ж краса — не все, що важне...

Тов.: Так, так. Може ти скористала б з якихось вечірніх курсів про мистецтво або драму.

Ірка: Так, але по праці я вже така втомлена, що ледве при-телепаюся додому.

Тов.: А позаочні курси?

Ірка: О йди, я навіть не маю часу до батьків написати.

І т. д. аж поки Ірчина товаришка не піддасться у резигнації щось порадити, а Ірка тоді може підтвердити свою першу тезу про те, що вона нецікава і негарна. Товаришка або розсердиться і наговорить "дурниць", або внутрішньо буде "побита", і в тому драматичне закінчення цієї гри.

Берн описує понад тридцять таких ігор, даючи кожній цікаву і влучну назву, як "Я так і знав", "Якби не ти, я би", "Тепер я вже тебе маю, сучий сину", "Гвалт", "Будемо правуватися", "Бійка", "Я лише бажаю тобі добра", "Що ж можна сподіватися від каліки", "Алькоголік" і інші.

В іграх люди можуть виладувати свої емоції, переживати хоч посередньо цілу гаму зворушень, а все таки не наражатися на небезпеки щирого зближення (інтимності). Великі літературні твори — це звичайно мистецький опис цікавих трансакційних ігор своїх героїв.

Одна характеристика ігор та, що гравці проводять свою дію у трьох основних ролях: **жертва** (мученик), **переслідувач** і **визволитель**.

Гравці можуть перескакувати з одної до другої чи третьої позиції, і на тім полягає драма. У грі “Чому ти не?” — “Так, але” Ірка у своїй ролі жертви довела до того, що її товаришка перескочила від визволительки до переслідувачки, і це дало їм обом багато переживань, а також підтвердило Ірчину життєву позицію “Ніхто мене не любить”.

“ВЕЛИКА ГРА”

Думку, що життя — це одна велика гра, або традиційну інтерпретацію пластових ідеалів як “Велику Гру” можна проаналізувати трансакційно і побачити, що таке наставлення таки справді і є гра. Як хтось справді так діє (є “ідейним пластуном”), то його життєві трансакції переходять під позицією визволителя або жертви. Його зовнішньо “щирі” мотивації мають приховані цілі: себе оправдати і поставити бар’єру до близькості. Зміна між позицією визволителя і жертви спричиняє багато емоційних ситуацій і дає хоч поверхове значення його інакше порожньому життю. Раніше чи пізніше такий ідейний пластун опиняється перманентно у депресивному стані жертви, бо нарешті бачить, що більшість його співгравців не ідейні (тобто не дотримувалися правил “Великої Гри”).

Я ОКЕЙ — ТИ ОКЕЙ

Слово “окей” неперекладне на українську мову. Це не ви-на української мови, бо це слово не існує формально і в англійській. Воно — милозвучне скорочення на поняття “все в порядку”. “Я окей” означає: “зі мною все гаразд, так, як має бути, задовільно”. Можна навіть сказати “я добрий”, хоча слово “добрий” має моральну і оцінкову закраску. Я затримався довше над цією семантикою, бо ідея задовільності — незадовільності, чи “окей — не окей”, чи не основна в мотивації людини.

Д-р Гарріс це пояснює так: кожне немовля, як лише починає думати, доходить до основного висновку “я не окей — ти окей”. Це т. зв. життєва позиція кожної малої дитини, і для неї вона цілком оправдана та ставить всі новопізнані речі на своїм місці. Дитинка мала, незграбна, несконтрольована, нездібна висловити своїх думок, схильна до випадків, бруду і смороду. А її батьки два метри високі, сильні, влучні, багатомовні, мудрі і мають право її карати. Для дитини в той ранній час позиція “я не добрий — ти добрий” оправдана і навіть дає певну стійкість і заспокоєння.

На жаль, більшість людей затримують позицію “я не окей — ти окей” впродовж свого життя. Ціле життя вони пробують своє почуття незадовільності приглушити тим чи іншим способом, але тим самим підтверджують його. Або пробують “змагати до кращого”, наслідуючи вказівки Батьків (вони “окей”), або пробують спихати інших униз, дістаючи тимчасову полегшу від незадовільності інших. Тільки одиниці досі могли — через процес новонародження або через містичну ревелюцію — побороти почуття “я не добрий” і прийти до позиції прийняття себе й інших. Часом тяжкі особисті переживання перетворюють людину. Ми всі знаємо одиниць, які справді веселі і задоволені з себе й інших. Але більшість із нас далі плутається у деструктивних іграх і тимчасових полегшеннях почуття незадовільності коштую інших.

Трансакційна аналіза дає змогу комунебудь дійти до розуміння нашої поведінки, наших відчуттів, наших мотивацій (Сковородинне “пізнання самого себе”). Вона дає нам можливість просто роз’яснити наші проблеми і, що головне, дає нам спосіб змінити себе.

ТАКІ КНИЖКИ

можна набути в адміністрації “Пластового Шляху”:

- 1) **КІБЕРНЕТИКА, ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ.** Написав: Атанас Фіголь. Мюнхен, 1966 р. 48 сторінок. Ціна: 50 центів.
- 2) **ЖИТТЯ В ПЛАСТІ,** посібник для пластового юнацтва. Написав: Д-р Олександр Тисовський. Третє справлене видання, Нью-Йорк — Торонто, 1969 р. 552 сторінки, ціна: \$6.50.
- 3) **ОСНОВОПОЛОЖНИК ПЛАСТУ.** До 80-річчя з дня народження д-ра Олександра Тисовського-Дрота. Мюнхен, 1966 р. 48 сторінок. Ціна: \$1.00.
- 4) **УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ УЛАД.** Написав: Северин Левицький. Мюнхен, 1967 р. 136 сторінок. Ціна: \$3.00.
- 5) **ПОСІБНИК ЗВ’ЯЗКОВОГО,** збірні праці 22-ох авторів для виховної діяльності в Уладі пластунів юнаків. Головний редактор: пл. сен. Василь Палієнко. Торонто — Нью-Йорк, 1970 р. 472 стор. Ціна: \$6.00.

Замовлення і належність посилати до адміністрації “Пл. Шляху”:
Plastovy Shliakh Magazine, 2445-A Bloor Street West, Toronto 21, Ontario, Canada.

Микола Грушкевич

ПЛАСТУН ОМИНАЄ ВОРОГІВ ЗДОРОВ'Я

...(У Пласті...)

*«Стриманість від курення й отруйних напитків
— це суворе зобов'язання».*

(Юрій Старосольський: «Велика гра»)

Попередня наша стаття під заголовком «Пластун дбає про своє здоров'я», у якій мова про друзів здоров'я, вимагає доповнення міркуваннями про ворогів здоров'я. На них вказує прямо непопулярна своїм змістом 12-та точка пластового закону. Хто ж це ті вороги? Це тютюн, алкоголь, наркотики, споріднені з ними речовини й деякі небезпечні лікарства. Найпоширенішими є тютюн і алкоголь. Їх шкідливість для здоров'я така вже наглядна й відома, скрізь про це мова, виходило б, що пластунам не треба про них спеціально наголошувати, бож вони не повинні мати з ними нічого до діла. Однак досвід вказує, що воно не зовсім так, і тому треба зреасумувати сучасну наукову оцінку про них.

Тютюн

Загально відомо, що курення тютюну дістало в останніх часах смертельний присуд медичного наукового світу як великий шкідник здоров'я й загроза для життя. Тютюн пошкоджує всі органи людського тіла, а перш усього дві найважливіші його системи: кровообіг і віддихання. Нікотина — одна з найсильніших отрут, що міститься в тютюні, смола й трійливий газ, окис вугля, що витворюється при спалюванні тютюну, є того причиною. Вони й спричинюють зарівно духове, як і фізичне послаблення організму. Курення притуплює змисли зору, слуху, нюху і смаку, погіршує пам'ять, зменшує спостережливість і взагалі обнижує всі духові чинності. Воно приспішує биття серця, підвищує тиск крові, погіршує кровообіг, приспішує поставання сціпів крові, отже й заткання вінцевих судин серця, а також спричиняє емфізему й пістряка легенів, разом з тим пошкоджує і органи травлення, сечові, статеві та нервову системи. Найповажнішим наслідком курення є розви-

ток пістряка легенів і коронарні захворювання серця. Пістряк легенів розвивається серед курців десять разів частіше, ніж серед некурців. Ця смертельна недуга розвивається пропорційно до кількості викурених цигарок. Смертність серед курців понад двох пачок цигарок денно 64-кратна. Більш ніж половина курців вмирає від коронарних захворювань серця. Смертність від серцевої атаки серед курців дво-, а то й трикратна в порівнянні з некурцями. Найбільше курців рекрутується з тих, що почали курити в юнацькому віці. Вони згодом стають налоговими курцями. Чим хто вчасніше почав курити, тим раніше починають розвиватися в нього смертоносні недуги, тим більша правдоподібність, що вкоротить йому життя одна з хворіб, що її спричинником є курення, тим коротше буде його життя. Кожна цигарка вкорочує його на п'ять мінут.

Алькоголь

Він — давній великий ворог здоров'я людини. Це наркотизуючий засіб, який вправді має деякі лікувальні властивості, однак, коли вживати його без лікувальної потреби або над міру, стає отруєю незалежно від того, в якій формі його споживати. У чарці горілки приблизно стільки алькоголю, як у склянці вина чи гальбі пива. Сотні років уважали алькоголь за побуджуючий засіб через його розгрівальне діяння. Тимчасом у дійсності він впливає успокоюючо й наркотизуючо, бо знечулює й позбавляє мозок кисня, що згодом допроваджує до безповоротного знищення мозкових клітин та звиродніння нервових тканин.

Традиційно впродовж сторіч стосували алькоголь для розширення коронарних судин серця, як теж для побудження акції серця. Тому теж ще до недавня дораджували пити алькоголь у старшому віці, а деякі лікарі, йдучи за старими переконаннями, ще й досі поручають алькоголь у коронарних захворюваннях. Тимчасом сучасні дослідження виказали, що алькоголь не тільки не поліпшує відживи серця, але навпаки її послаблює, що під впливом алькоголю кровообіг у коронарних артеріях сповільнюється, а опір для кровообігу збільшується. Коли ж до того зважити, що алькоголь стримує виділювання стінками артерій ензиму для розпускання холестерину, то пиття алькоголю в старшому віці слід радше відраджувати, ніж рекомендувати. Алькоголь розширює кровні судини шкіри й так посилює втрату тепла, зменшує відпорність на холод. Зав-

дяки тому, що він має наркотизуючий вплив на центральну нервову систему, він посилює різні мозкові центри, притуплює змисли, зокрема зір і слух, послаблює швидкість думки, осуду і сприймання вражень, притуплює пам'ять, сповільнює реактивність. Гостре затроєння алкоголем дає заворушення змислу рівноваги, послаблює віддихання, травлення й працю серця. Назагал під діянням алкоголю розумова й фізична праця менш ефективна. Алкоголь спеціально небезпечний для водіїв авт і є причиною більшості автових випадків, зокрема смертних. Під впливом навіть малої кількості алкоголю людина не панує над своїм розумом і тілом і не раз допускається поважних моральних проступків. Довготривале пиття алкоголю спричиняє низку поважних недуг, як катар шлунка, цироз печінки, заторування печінки, нервовість, дразливість і врешті певні алкоголічні психози. Довше споживання алкоголю доводить до алкоголізму, себто до залежності від алкоголю, яка змушує свою жертву беззастанно посягати по нього. Дехто може стати алкоголіком вже від першого його спожиття. У США що 15-ий громадянин має податність до цього. Організм дитини особливо вражливий на шкідливий вплив алкоголю. Він і легко зчасом доводить дітей до алкоголізму. Чим раніше хто закоштував алкоголю, тим вчасніше може стати наловим пияком. Алкоголізм — це хвороба, що розвивається повільно впродовж 10-15 років і яку дуже тяжко лікувати. Її жертвою за обрахунками в США стає що 7-ий, себто около 15%. Кожен, хто пробує пити, наражує себе на небезпеку потрапити в наліг. Невинне пиття для товариства неоднократно веде до алкоголізму. Дехто переконаний, що алкоголь необхідний у товариському житті для піддержання дружніх зв'язків. Тимчасом саме алкоголь є дуже часто причиною непорозуміння, ворожнечі і кривавої бійки в товаристві. Алкоголь — це найбільше суспільне лихо, яке у великій мірі є причиною різних злочинів, як грабунки, сексуальні проступки, бійки, самогубства (25%) та вбивства (50%). Алкоголь є спричинником багатьох нещасливих випадків. Він потроєє їхню кількість. Алкоголь руйнує родину, він — великий тягар суспільства.

Стриманість від алкоголю здавна-давня цікувала пластунів. На жаль, під сучасну пору в Пласті абстиненції від алкоголю присвячуємо аж надто мало уваги. Винуваті в тому в першій мірі пластові виховники, далі старші віком пластуни, сеньйори й старші пластуни, а у великій мірі теж батьки й

приятелі Пласту. Пластові розваги неоднократно не відрізняються від непластових під оглядом уживання алкоголю, а пластунів від непластунів там тяжко відрізнити. Теж на приватних прийняттях батьки, включно зі сеньйорами, притуплюють пластові сумніння своїх доростаючих дітей і наклонюють їх ломити пластовий закон, трактуючи їх без жодних скрупульів алкогольними напоями. Ба навіть пластові оселі починають подекуди бути місцем подачі алкоголю. Приятелі Пласту неоднократно торгують там (покутно — мабуть, зі страху перед поліцією!) алкогольом, щоб, мовляв, здобути фонди на виховні цілі. Чи кілька в цей спосіб зароблених доларів можуть зрівноважити шкоду, що тим наносимо квітові України? У цих справах мусить наступити категоричний зворот. Одночасно з теоретичною протиакцією пластунів-лікарів мусить бути привернена в практиці абстиненція в Пласті. Усі старші віком пластуни, а в першій мірі пластові виховники та «влада імущі», а далі й батьки мусять служити прикладом. З полегшою мали ми нагоду під час гутірки на здоровні теми на ЮМ-ПЗ почути з уст голови Пласт-Приятю, що в Нью-Йорку на пластових підприємствах немає алкоголю, а в'їжджаючи на пластову оселю Вовча Тропа, приємно було прочитати вивіску, що алкоголь на оселі заборонений. Треба сподіватися, що це буде добрим прикладом для інших пластових осередків. Алкоголь з-поміж усіх шкідників здоров'я залишається ворогом число 1, і тому йому ми присвятили спеціальну увагу.

Наркотики

Останніми роками долучились до двох повищих шкідників ще й наркоманство й інші споріднені налоги. Ця язва поширюється з несамовитою швидкістю серед студентської, середньошкільної, а то й молодшої доростаючої молоді.

Що таке *наркотики*? Це речовини, які походять переважно з опіуму, що його видобувають з головок маку. У лікуванні, для успокоєння сильних болів, стосують у потребі морфіну та кодеїну або синтетичний демероль. Поміж наркотиками найбільш поширена похідна морфіни — героїна. Вживають її, як і інші наркотики, для піднесення настрою. Повторне вживання кожного наркотика може довести до налогу. Героїна скоро полонює свої жертви психічно й фізично. Невільник її змушений впорскувати собі її до жили кілька разів денно в усе зростаючій кількості, бо інакше будуть мучити його вже після

12-тьох годин бурхливі прояви такі, як: судороги, дрижаки, потіння, воніти, бігунка, корчі живота, болі й корчі м'язів, дразливість, неспокій, безсоння, страх, а то й паніка та депресія, що може довести до психічного заломання. Наркомани гинуть або від зовнішньої дози наркотика, або від інфекції, або від самогубства. З неволі героїни дуже тяжко визволитися — шлях до вилікування видається безконечний. Кошти заспокоєння героїною доходять до \$100 денно, що й змушує наркоманів красти й грабувати, а то й убивати.

Супутниками наркотиків є *галюциногени*, або так звані психоделіки. Це хемічні речовини рослинного або синтетичного походження, які викликають омани у сприйманні вражень (галюцинації й ілюзії), у думанні (делюзії) і в настроях. Галюцинації — це досвідчування неіснуючих сенсацій (бачення нереальних предметів, осіб і т. п.). Ілюзії — це сприймання змислових (зорових, слухових, нюхових, смакових) вражень у відмінній, спотвореній формі, змінне вичуття поняття часу й простору. Делюзії — це фальшиві нереальні переконання. Насстрої під впливом галюциногенів можуть вагатися від великої радості до глибокого пригноблення й крайнього страху. Найбільш розповсюджені галюциногени — це маріхуана, а опісля ЛСД.

Маріхуана — це речовина, що знаходиться в квітах і листю певного роду конопель. Гашиш, споріднений з нею, сильніший за неї в діянні, вживають від віків на Сході. Вживають маріхуану звичайно у виді цигарок. Твердження, що маріхуана медично безпечна, не має наукової основи. Тому що галюциногенне діяння маріхуани дуже слабке, грозить небезпека посягання по сильніші засоби, включно з героїною. Маріхуана являється першим ступенем у драбині до наркоманства. Курення її — це підготовний курс до змислових приємностей і пастка до узалежнення.

ЛСД — це скорочена назва одної дуже міцної хемічної сполуки — кислоти з дуже сильними галюциногенними прикметами. Виробляють її з алькальоїдів ріжків — грибків, що виростають на колосках жита й пшениці. ЛСД дає сильні захоплюючі враження нових яскравих кольорів, форм, звуків, які переливаються через змисли. Він викликає сповидне почуття незвичайно збільшеної творчої сили й незнищенности. «Прогулянка» із ЛСД не завжди є приємна, а може бути й немила, а

то й страшна з почуття паніки. ЛСД може викликати поважні фізичні зміни, як тривале пошкодження мозку. Різні пошкодження можуть виступити вже після однократної спроби ЛСД, тому й може тяжко відпокутувати той, хто гадає, що воно не зашкодить тільки раз спробувати ЛСД. Навіть раз може бути забагато. Почуття незнищенности під впливом ЛСД буває причиною нещасливих випадків. Паніка й почуття пригнічення спонукує до самогубств.

Стимулянти — це хемічні сполуки, що побуджують центральну нервову систему. Найпоширенішими збудниками є амфітамінові препарати, як бензедрина, декседрина, метедрина. До тієї групи зараховують теж кокаїну. У нормальних дозах стимулянти можуть закрити втому й дати почуття свіжости й задоволення. У декого настає після цього пригноблення. Більші дози спричиняють дразливість, дрижання, неспокій, безсоння. Поважною небезпекою вживання стимулянтів є переоцінка фізичної спроможности й надмірна витрата енергії при браку відпочинку, що може спричинити зомління з вичерпання, пошкодження серця й кровообігу. Довше їх вживання може довести до психічної недуги. Високі дози можуть принести смерть. Стимулянти витворюють толеранцію до них з вимогою все більших і більших доз. Психічна залежність може doprowadити до серйозної депресії з нахилом до самогубства.

Седативи — це заспокоючі засоби: медикаменти, які розпружують і заспокоюють центральну нервову систему. Найдавнішим заспокоюючим засобом був алкоголь, що про нього ми вже перше широко згадували. Найбільш розповсюджені заспокійливі речовини — це різні барбітурові препарати під такими назвами, як амиталь, бютізол, нембуталь, люміналь, севональ, туїналь. У новіших часах долучилася до них ціла низка т. зв. «транквілайзерів». Усі вони сповільнюють активність центральної нервової системи, а в більших дозах гальмують процес думання, спричиняють затрату орієнтації, а далі повне затьмарення свідомости й сон. Надмірне їх уживання може doprowadити до самогубства свідомого або випадкового. Часте вживання седативів може довести до налогу.

Всі вище обговорені вороги здоров'я живуть між собою у великій дружбі. Алкоголь є звичайно супутником тютюну. Ті, що курять тютюн, п'ють назагал більше алкоголю. Пиття алкоголю промощує знову дорогу вживанню інших седати-

вів, а далі наркотиків, галюциногенів і стимулянтів. Вони подали собі руки, щоб знищити духово й фізично молоду людину, зробити її своїм невільниким, позбавити її волі, сили й здоров'я, а то й життя. Тютюн скорочує життя на 10 років, алкоголь на 12, а наркотики на 15-20 років.

Ми пробували дати характеристику головних ворогів здоров'я, з якими кожний пластун без уваги на вік має обов'язок боротися — від новацтва, через юнацтво і старше пластунство до сеньйорату включно. Вік не забезпечує від жодного з них і метрика не може нікого уповноважувати до одержання ліцензії на котрийсь із них. Жодного із згаданих шкідників не вільно легковажити, але кожному з них конечно протиставитися.

Основоположник Пласту завжди підкреслював, що абстиненція від тютюну й алкоголю належить до невідкличних ознак пластуна. Згідні з вимогами Дрота давні добрі практики сприманости припали чомусь пилом і не знаходять тепер належної пошани серед «пластунів». Найвищий час відвоювати втрачені позиції й повернутися до занедбаних прикладних звичок, за якими знову можна буде пізнавати пластунів серед непластового моря і які будуть спонукувати теж непластунів іти здоровим пластовим шляхом.

УВАГА! Подруги і Друзі!

Шукаємо за матеріалами до історії Пласту. У зв'язку з цим просимо зголосити нам, — які матеріали та з якого часу маєте у своїх приватних архівах. Зокрема дуже потрібними тепер числа 1 — 4 1923 р.

журналу “Український Пласт”, що виходив у Станиславові за редакцією Івана Чепіги, гумористичні журнали “Пес” і “Віник”, Львів, та “Молоде Життя”, Львів, за 2-гу половину 1923 року. Просимо відізви-ся якнайшвидше. Редакція

Дзеркалом образу національної душі є її організний твір — культура. Більш певного і об'єктивного критерія для самовизначення національної сутності, ніж культура — нема. На зразок культурних вартостей і пам'ятників познагується історична вісь нації. З історії рідної культури зернає нарід суттєві первні самопізнання, а в творчі зусилля свого духа вкладає він тугу і віру в майбутнє.

(Юліян Вассиян: «Над Рубіконом»)

Українська молодь у діаспорі

“ Ф О Р У М ”

На останніх зборах КУПО в Торонті, Канада, Пласт прийняв резолюцію, яка звучала так: “Пласт свідомий того, що велика частина української молоді не охоплена жодними молодечими організаціями. Тому... закликає притягнути до українського суспільного життя якнайширші кола української молоді”. На жаль, від зборів КУПО ми нічого в цім напрямку не зробили. А потреба велика: в українських молодечих організаціях згрупована лиш дуже малесенька частина української молоді в діаспорі. Подавляюча більшість тієї молоді не належить нікуди, з українством має дуже мало до діла і через те швидко денаціоналізується. Велика частина цієї молоді вже не володіє українською мовою або володіє нею дуже слабо. Чи ми маємо цю молодь забути, відписати її, відцуратись її? Я думаю, що ми не сміємо того зробити, ми маємо обов'язок якось нав'язати контакт з цими масами молоді українського походження, якось збудити в них почуття приналежності до української етнічної групи. Це ж бо тисячі, сотні тисяч американських, канадських і т. д. громадян, які могли б принести колосальну користь для української нації, якщо б у грудях їхніх палала хоч іскра любови до народу і землі їхніх предків.

Як же ж нам підійти до тієї молоді? Можливостей чимало. Одна з них — це цікавий журнал про Україну і українську культуру, журнал, який виглядав би чепурно, привабливо і цікаво, так щоб ті молоді люди *хотіли* його читати, передплачувати, поширювати. Журнал, який давав би їм приємність, насолоду, а при тому прищеплював у їхніх серцях найголовніше: любов до України. Бо якщо буде ця любов, то дана молода людина зробить і далші кроки: набуде українознавство, навчиться мови тощо. Тому журнал мусить бути англійською мовою, бож призначений він власне для тих, які ще української мови не вивчили.

Довгий час ми такого журналу не мали. Одначе декілька років тому почав появлятись прекрасний журнал “Форум”,

видання Українського Робітничого Союзу. Редактором є Андрій Григорович та Джері Пронко. Цей журнал чомусь мало відомий і важко його дістати в українських крамницях, але заслуговує на вашу увагу.

Він люксово виданий, на доброму крейдяному папері, з численними ілюстраціями на кожній сторінці. Появляється квартално, кожне число має по 32 сторінки. Матеріал надзвичайно багатий і цікавий — думаю, що він може зацікавити навіть молодих людей, які Україною і українським життям зовсім не цікавляться. Статті переважно короткі і приступні, всі багато ілюстровані. Матеріали частинно перекладені з українських видань (і з діаспори, і з України), а частинно нові. Ці останні часто надзвичайно цікаві й оригінальні, і їх не можна знайти ніде інде. Ось, наприклад, у кількох недавніх числах були статті: про бальоніста Валігунду, українця, про якого писали такі американські журнали, як "Лайф", "Форчун" і інші, навіть цитував його "Конгресинел Рекорд" (офіційне видання Конгресу США), а про якого українці майже нічого не знають. Або стаття про українця Андрія Горуйка, що був першою людиною, яка пройшла пішки з Анторедж, Аляска, до Тієрра дель Фuego на південному кінчику Аргентини (12,000 миль за 21 місяць).

Щоб показати різноманітність змісту "Форуму", наводимо зміст числа 22 (останнє, яке досі появилось: Фотосей про балет на льоду з Києва і зірку балету Галину Полуденну, стаття про посадника ("мейора") Вінніпегу, українця Степана Дзюбу, ілюстрована стаття про українського конструктора космічних кораблів Сергія Корольова, ілюстрований нарис "Мій любий край" графіка Володимира Масика з репродукціями графіки з гуцульськими мотивами, переклади поезій Олени Теліги, стаття про українських піонерів у Канаді з цікавими знімками, рецензії на книжки, короткі речі — цікаві, як напр., про назву "Україна", про силача Піддубного тощо. Також стаття про катедру при Гарварді, листування тощо.

Як бачимо, тематика різнородня і цікава. У мене лиш одне мале застереження: редактори часами трохи безкритично перекладають статті з радянської преси. З тими речами треба обережно, бо там часто буває пропаганда, яку треба або "виредагувати", або спростувати в окремих додатках від редакції. Ну, але це відносно мала заввага. Головне: журнал

може робити роботу, роботу надзвичайно для нас важливу. Поручаємо нашим читачам передплатити собі цей журнал і поширювати його поміж нашою молоддю, головню молоддю, яка не читає вже по-українському. Адреса: ФОРУМ, 440 Вайомінг Аве., Скрантон, Пенсільванія, 18501, США.

Любомир Онишкевич

ЦЕНТРАЛЬНИЙ СОЮЗ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА СЬОГОДНІ

Центральний Союз Українського Студентства (ЦеСУС) — світове координаційне тіло українських студентів — має тепер свій осідок у Торонті. ЦеСУС постав у 1922 році в Празі й того ж року став членом Міжнародної Конфедерації Студентів.

У роках 1922-1938 делегати ЦеСУС-у брали участь у 28-ох інтернаціональних конференціях студентства. Під час 2-ої Світової Війни діяльність ЦеСУС-у могла відбуватися тільки на терені нейтральних держав і в обмеженому обсязі. По війні ЦеСУС відновився як союз українського студентства з осідком в Лювені, Бельгія. Коли в 1950 році на Заході зорганізувалася Міжнародня Студентська Конференція, ЦеСУС став її членом.

Напрямні діяльності ЦеСУС-у такі:

1) Організація та координація студій і діяльності українських студентів залежно від загальноукраїнських потреб, потреб українських спільнот в окремих державах та добра українського студентського руху.

2) Продовження, скріплення та поширення діяльності вільного українського студентського руху, який неможливий тепер в Україні.

3) Репрезентація українських студентів та забезпечення їм можливостей свобідного вияву їхніх здібностей, зацікавлень та духових потреб.

4) Співпраця зі студентством інших країн світу та збереження академічної свободи для розвитку інтелектуального і духового життя молоді.

5) Дбальість про розвиток моральної та інтелектуальної сили майбутніх генерацій українських студентів, плекання по-

чуття їхньої відповідальності супроти українських громад, українського народу та всього людства.

6) Дбалість про покращання матеріального стану українських студентів, умов праці й можливостей її використання українськими громадами в окремих країнах.

Сьогодні ЦеСУС об'єднує близько 12,000 українських студентів, згуртованих у таких крайових союзах: 1) **СУСТЕ** — Союз Українських Студентських Товариств Європи, 2) **СУСТА** — Союз Українських Студентських Товариств Америки, 3) **СУСК** — Союз Українського Студентства Канади, 4) **СУСА** — Союз Українських Студентів Аргентини, 5) **ЦУСА** — Центральні Українських Студентів Австралії, 6) **ЗАРЕВО** — Українське Академічне Товариство, 7) **ОБНОВА** — Спілка Українських Католицьких Студентів, 8) **ОДУМ** — студентський відділ Об'єднання Демократичної Української Молоді, 9) **ТУСМ** — Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського.

В останніх роках своєї діяльності ЦеСУС, під проводом теперішнього голови Олега Романишина, зорганізував збірку книжок для української громади в Аргентині; провів збірку фондів на поміч українцям в Югославії, потерпілим від землетрусу; фінансова допомога арештованим українським студентам у Великобританії; проведення конференції ЦеСУС-у в Мюнхені (1971) з нагоди святкування 50-річчя ЦеСУС-у та Українського Вільного Університету (УВУ); ЦеСУС допоміг ТУСМ-ові, Аргентина, в соціологічній студії щодо українського студентства й загалу молоді в Аргентині.

Як координаційне тіло та представник українського студентства в діаспорі ЦеСУС відбув різні зустрічі з українськими та неукраїнськими студентами: в Європі (під час конференції влітку 1971 р. в Німеччині), з українськими студентами СУСТЕ (грудень 1972 у Франкополе, Бельгія), зі студентами-чужинцями Південної Америки в Мехіко (влітку 1972 р.) та з проводами ЦУСА в Австралії (лютий-березень 1973 р.).

ЦеСУС також зорганізував та брав участь в акціях в обороні переслідуваних в Україні: акція в обороні Валентина Мороза (1971 р.), в обороні Юрія Шухевича (1971 р.). Цього року провід ЦеСУС-у зорганізував масові петиції проти арештів та заслання українських діячів у табори праці за те, що вони своєю легальною творчістю протестували проти національного та соціального гноблення українського народу в

СРСР. Зібрано понад 20,000 підписів не тільки поміж українцями в діаспорі, але також серед великої кількості громадян США, Австралії, Канади інших національностей.

(За матеріалами СУСК-у у скороченні)

СОЮЗ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА КАНАДИ (СУСК)

СУСК об'єднує тепер близько 3,000 студентів, членів 27 студентських організацій з 22-ох університетів Канади. Це єдиний союз студентства в багатонаціональній спільноті Канади.

Основні напрямні діяльності СУСК-у це: дбати про розвиток і ріст українців в Канаді, плекати українську культуру, вивчати процеси в житті сучасної України та ширити правильну опінію про них на міжнароднім терені, репрезентувати ідейні рухи української молоді та їх реалізувати.

Провід СУСК-у перебуває в Торонті, має свою канцелярію при вул. Гарбор 67, Торонто 4, Онт.

СУСК — найактивніша студентська організація в Канаді. Широка діяльність СУСК-у була можлива завдяки дотаціям уряду Канади на оплату канцелярії, подорожі працівників та на акції у зв'язку із справою багатокультурности Канади.

Влітку 1969 року студент Богдан Кравченко відвідав усі місцеві студентські клуби, організуючи черговий конгрес СУСК-у та вивчаючи патенціал студентських громад. У висліді цього СУСК тоді вперше одержав від уряду дотацію на оплату коштів подорожі делегатам на конгрес до Ванкуверу.

У 1970 році СУСК розгорнув акцію за популяризацію ідеї багатокультурности Канади (Королівська Комісія тоді видала свій звіт "Культурні впливи інших етнічних груп у Канаді", вказуючи на те, що Канада — двокультурна держава. Це могло мати негативний вплив на культурний розвиток етнічних груп), організуючи п'ять конференцій про багатокультурність, використовуючи радіо Сі-Бі-Сі з критикою матеріалів про двокультурність. Цього року в СУСК-у працювало впродовж літа двох студентів, одержуючи платню.

У канцелярії СУСК-у могли два платні працівники приготувати в 1970-1971 шк. році кампанію за вручення від україн-

ців побажань щодо конституції Канади. Влітку 1971 року понад 90 студентів працювали в різних українських громадах в Канаді. 30 студентів, оплачуваних частинно дотацією уряду, могли координувати працю представників молодечих організацій в українських громадах Канади і підготувати Українсько-Канадський Фестиваль Мистецтва, який так успішно відбувся в серпні 1971 у Тандер Бей.

У висліді широкої популяризації ідеї багатокультурності Канади 8-го жовтня 1971 року прем'єр П'єр Трудо проголосив офіційно політику щодо цієї ідеї та напрямні щодо її здійснювання.

Того ж року у зв'язку з відвідинами прем'єра СРСР А. Косигіна у Канаді на конгресі КУК члени проводу СУСК-у zorganizували голодівку з метою спонукати прем'єра Канади П'єра Трудо інтервенювати в Косигіна в справі заарештованого історика Валентина Мороза, що й сталося.

Наступного року влітку СУСК займався накручуванням фільмів з різних виявів культурного життя українців у Канаді, проведенням інтерв'ю з визначними українцями — діячами культури в Канаді. Фільмові стрічки (на 80 годин) треба ще зредагувати та приготувати до висвітлення в телевізії. Тому що в 1972-73 шк. році фонди від уряду зменшилися, СУСК міг оплатити 6 студентів на праці в українських громадах. Зате студентство почало активізуватися у ділянці радіомовлення, щоб вплинути на закон Канади щодо обмеження державного радіомовлення тільки до мов англійської та французької. СУСК проголосив кампанію проти Сі-Бі-Сі (щоб українці не платили 1.5% податків, призначених на цю установу), вів переговори з провідними членами Сі-Бі-Сі, з міністром федерального уряду та опозицією в уряді; запротестував також проти продажу радіостанції в Манітобі (на якій передавали різні етнічні програми), а якій Сі-Бі-Сі заборонила продовжувати ці етнічні програми.

Крім цього, СУСК видав платівку "Кобза" з України, яка там заборонена через те, що члени ансамблю відмовилися співати російською мовою і накинуті їм пісні; займався розпродажем книжки "Фермент ін Юкрейн", що наświetлює сучасні події в Україні. У майбутньому буде продовжувати працю над редагуванням фільмових стрічок для віддання фільмів у користування українським громадам у Канаді та США. СУСК продовжуватиме кампанію за допущення інших мов до

Сі-Бі-Сі, плянує покращати свій журнал "Студент" та видавати серію інформативних матеріалів, починаючи від сучасної України, кінчаючи багатокультурністю Канади.

Проте найбільше праці вклав СУСК у підготовку двох конгресів: 14-го Конгресу Союзу Українського Студентства Канади та 3-ого конгресу ЦеСУС-а в діаспорі, а 24-го з черги З'їзду Центрального Союзу Українського Студентства за час його існування. Обидва конгреси відбулися від 24 до 31 серпня ц. р. в Торонті, у приміщеннях Торонтського університету, Новий Каледж.

(Виготовлено за матеріалами СУСК-у, автором яких — ст. пл. Мирон Спольський).

З пластового життя

ГІДНІ УВАГИ РОКОВИНИ

15 травня ц. р. всесвітлішому отцеві шамбелянові і канцлерові Дмитрові Шевчеукові, членові Пластової Станиці в Вінніпегу, припало сорокліття його священства. З тієї нагоди відбувся святковий вечір з мистецькими точками, з участю багатьох гостей, а між ними, митрополит Максим Германюк, бл. п. Василь Величковський, пл. сен. С. Корбутяк — станичний Пл. Ст. Вінніпег.

Отець Д. Шевчук, родом з Буковини, скінчив середню освіту в українській гімназії у Станиславові. Тут він був членом XI-ого пл. куреня ім. Івана Мазепи і входив у склад його проводу. У цьому самому місті він скінчив теологічні студії і на весні 1933 р. висвятився на священника. Обов'язки пароха виконував у своїх улюблених Карпатах, спершу в Косові, а згодом у Надвірній і Старих Кутах. При кінці війни, разом з багатьма іншими переселенцями, він мусів залишити рідні землі і вкінці опинився в таборах для втікачів біля Мюнхену в Баварії, де виконував обов'язки капеляна українських студентів і душпастиря в'язнів. У Німеччині о. Д. Шевчук відновив свої зв'язки з Пластом і відтоді по сьогоднішній день є його активним членом.

До Канади він приїхав у вересні 1948 р., а на початку 1949 р. став парохом у Трансконі, якій віддав майже 25 літ своєї нев-

томної праці як її духовий провідник, громадський діяч і ревногий виховник молоді. Завдяки його провідницькому і організаційному хистові та непохитній вірі у спроможність своїх парохіян Транскона сьогодні пишається одною з найкращих церков у Манітобі, проєкт якої випрацював проф. Радослав Жук. Ця нова модерна церква — це не тільки величний матеріальний здобуток і ще один доказ росту української громади в Манітобі, а передусім українська святиня, в якій, як мало вже де, зберігаються українські обряди, національні традиції та живий дух української мови.

Поза своїми обов'язками пароха, а згодом і канцлера, о. Д. Шевчук знаходив теж час на працю в Пласті. У рр. 1951 - 53 він виконував обов'язки станичного в Вінніпегу, що вимагали немало часу і клопотань, зокрема у зв'язку з приміщенням для чисельно зростаючої станиці, шуканням догідних місць для таборування і т. п. Коли в 1954 р. Вінніпезька єпархія закупила над Вінніпезьким озером простору фарму, о. Д. Шевчук був одним із перших у гурті тих священників і пластових виховників, що взялися пристосувати її на виховну оселю для дітей і молоді та в висліді придбали їй широко вже відому назву "Українського Парку". У 1957 р. о. Д. Шевчук прийняв обов'язки митрополичого канцлера, а в 1961 р. одержав титул шамбеляна. Без уваги на нові обов'язки він далі цікавиться життям Пласту і в міру своїх можливостей приймає в ньому деякі обов'язки, включна з обов'язками станичного в 1964 р.

Верховний Архієпископ Йосиф Сліпий, перебуваючи у Вінніпегу в часі Великодніх Свят, як признание о. Д. Шевчукові за його ревну працю примірного пароха, а зокрема за його довголітнє піклування дітьми та молоддю, на пропозицію Кир Максима іменував його митратом. Вінніпезькі пластуни, більше як хто небудь інший, радіють тим високим і гідно заслуженим відзначенням для свого довголітнього провідника і бажають йому ще багато довгих і щасливих літ у дальшій праці для добра Української Католицької Церкви, ширшої української спільноти та нашої пластової організації.

Р. С.

Моя релігія — це захоплення Безмежним Найвищим Розумом, який проявляє себе в найменших дрібницях, досягним пізнанню нашим кволим розумом. Переконання в існування Найвищої Розумної Сили, яка проявляється зі всією неосяжністю для нас у всесвіті, — визнає моєю віру в Бога. (Айнштайн)

УСПІХИ ЧЛЕНІВ УПС

Від Редакції: Чи не уважасте, Подруги і Друзі, що було б доцільно зібрати нам інформації про осяги наших членів із рядів УСП і УПС у професійному, науковому, мистецькому та громадському житті? Трапляються ситуації, коли такі інформації дуже потрібні. З цією метою містимо короткі дані про успіхи трьох наших друзів. Будемо вдячні за дальші подібні матеріали.

МИКОЛА ПЛАВ'ЮК

З початком квітня ц. р. Микола Плав'юк став президентом великої фірми "Ессекс Пекерс", яка продукує м'ясні вироби, знані, крім Канади і США, також у Японії, Австралії, Південній Америці та в Європі, бо там вона має свій ринок збуту. У цьому підприємстві працює 600 робітників, осідок її у Гамілтоні, Канада.

Своє становище Микола Плав'юк досягнув завдяки фаховій освіті, а поруч із цим своїм організаційним здібностям, вмінню вперто і послідовно опановувати щораз то інші ділянки праці. І так він займав по черзі головні становища у всіх відділах цього підприємства: суперінтендент, начальник відділів: продажу, продукції, координатор продукції тощо. Крім того, як провідник великого підприємства, М. Плав'юк займає різні становища в загальноканадських і американських господарських установах таких як "Meat Packers Council of Canada", "American Management Ass'n, він голова у The Packaging and Labotting Committee and Processed Meat Committee.

Микола Плав'юк здобув середню освіту в Німеччині в 1946 році. Економічні студії відбудув у Мюнхенському університеті в 1949 році, а згодом додатково здобув в 1954 р. академічний ступінь з ділянки торгівлі в університеті Св. Юрія, Монтреаль.

Емігрував до Канади в 1949 р. Перших п'ять років працював у "American Can Company", а одночасно студіював. Від 1954 року працює у фірмі "Ессекс Пекерс".

Крім успіху у професійній праці, М. Плав'юк активний та успішний у громадському і культурному житті. 10 років він був головою Крайової Екзекутиви Українського Національного Об'єднання Канади, 6 років заступником президента Комітету Українців Канади; виконував діловодство генерального секретаря Світового Конгресу Вільних Українців у рр. 1967-1969.

У Пласті постійно активний як член станичних, крайових та головного проводів; співробітник “Нового Шляху”, “Українського Слова”, і “Пластового Шляху”.

Роман Фаринич

МИКОЛА СВІТУХА ПРАЦЮВАТИМЕ В ЯПОНІЇ

Микола Світуха, колишній голова КПСтаршини в Канаді, дістав призначення на пост комерційно-технічного аташе в канадській амбасаді в Токіо з відповідальністю за всі економічні, торговельні та технічні зв'язки не лише між Канадою і Японією, але також із іншими країнами Далекого Сходу, зокрема Філіппінами, Кореєю, Формозою, Гонг Конгом. Він відповідатиме за розвиток експортної торгівлі Канади з Японією та іншими згаданими країнами, за вивчення технічного розвитку японської індустрії в ділянках видобування і перерібки металів, мінералів та продуктів енергії.

До М. Світухи належатиме також відповідальність за звітування до міністерства зовнішніх справ, індустрії і торгівлі та енергії, копалень і ресурсів про інвестиційну політику та інші законодавчі кроки японського уряду. Зв'язок і звітність про стан цих справ у Японії дуже важливі для Канади, бож канадські фірми продають Японії металеву руду та її півфабрикати й інші сировини.

Важливою також є справа участі Канади у міжнародних конференціях чи нарадах, які розглядають питання торговельних інтересів Канади на Далекому Сході. Супроти цього Канада дуже зацікавлена у торгівлі з Японією, а пост дипломатичного аташе особливо важливий і відповідальний.

Взагалі: руйнувати підвалини нації найнегідніше під приводом боротьби з церквою. Церква настільки вросла у культурне життя, що неможливо загнати її, не пошкодивши духовної структури нації. Неможливо уявити традиційні цінності без церкви. Мусимо зрозуміти нарешті: боротьба з церквою означає боротьбу з культурою. Скільки разів рятувала націю сама церква? Особливо в тих умовах, де зміна віри означала зміну національності?

(Валентин Мороз: «Хроніка опору»)

Іван Скочиляс

ПАМ'ЯТІ ПЛ. СЕН. КЕРІВ. ПЕТРА МАРКІЯНА ІСАЄВА

(Слово, виголошене у сороковий день смерти, радіопрোগрама, Філядельфія, 1973)

У далекій від нас віддаленням, а такій близькій нашому серцю країні, що Україною звуть її, у зелених горах Карпатах, у погідну літню ніч 1930 року горіла остання пластова ватра у тодішньому таборі на Соколі. Саме тоді окупаційна влада проголосила заборону Пласту — відомої Організації української молоді з її успіхів патріотичного всестороннього самовиховання. Глибоко в серця молоді запали слова, виголошені тоді при цій пластовій ватрі: “Ми вернемося до вас, високі Карпати — до тебе, наш Соколе, ми вернемося”. Заховала тодішня пластова молодь у своїх серцях пластову ідею та головні пластові обов'язки бути вірним Богові й Україні. А коли юнаки-пластуні стали зрілими мужами, то в бурхливі та криваві історичні дні — одні повернулися у високі Карпати, щоб життям своїм засвідчити безмежну любов до волі, до добра й щастя рідного народу. А другі — у світовому вирі та примусовій мандрівці — понесли шляхетні пластові засади у широкий, у далекий, у чужий світ. Спершу розпалили вони ватри у підніжжях Альп, відновляючи Пласт на чужині. А згодом запалали наші ватри за синім океаном. І почавши від ватри у пластовому таборі на Соколі у зелених Карпатах, почерез пластові ватри у Західній Європі аж до Філядельфії, бачимо постать — спершу пластуна юнака, старшого пластуна і врешті пластуна сеньйора — нашого друга Петра Маркіяна Ісаєва у провідних рядах пластових виховників. Він вірний пластовому обітові практично виконував у житті три суцільні обов'язки пластуна. Рік 1949 — це перші початки організації пластових частин у Філядельфійській станиці, що її очолив Петро Маркіян Ісаїв. Рік 1950 — це вперше пластова станиця вирішила виїхати поза місто, щоб серед природи відзначити врочисто пам'ять Патрона Пласту святого Юрія та зустрінути День Весни. У підготовці до цього традиційного пластового святкування їде пл. сен. Петро Ісаїв враз з тодішнім зв'язковим юнацького куреня до Сестер Василіянок на Факсчейз (біля Філядельфії), щоб виеднати дозвіл покористуватися лісом для теренових ігор та деревом для

пластової ватри. Ігуменя монастиря у відповідь на наше прохання відповіла, що вона знає д-ра Ісаєва, який редагує тижневик "Шлях", а тому вона певна, що організація молоді, яку він очолює, це добра й корисна установа — тому вона вітає нас як своїх гостей і буде рада, коли молодь проведе час серед гарної природи. Цей перший табір філядельфійської станиці ми розложили завдяки дозволові катедральної парафії, на сусідній площі, що прилягала до цвинтаря, відмежована рядом соснових дерев, користуючись лісом, що був власністю Сестер Василиянок. Та не лиш цей дозвіл, але саме завдяки заходам і старанням нашого станичного пластова молодь користувалася кожного тижня впродовж кількох років приміщеннями та забудованнями, що ними розпоряджала катедральна парафія. Це були початки росту нашої станиці, і в тому велика заслуга нашого незабутнього станичного. Листопадові панахиди, Божі гроби перед Великоднем, врочисті Богослуження й виструнчені ряди пластової молоді з того часу ввижаються нам і досі. Так під проводом станичного Ісаєва, у тісній співпраці з рідною Церквою, зростала і скріплювалась наша станиця. І знову пригадується свято Юрія — День Весни в 1952 році. Тасама площа на Факсчейзі. На щоглах повівають державні прапори; виструнчені лави пластового братства. По середині площі пластовий провід із станичним Ісаєвим на чолі, а побіч "стара війна" — відпоручники Братства Українських Січових Стрільців. Це врочистий момент передачі юнацькому куреневі пластового прапору, що його привезли з Європи. Прапор цей посвячено колись на пластовому з'їзді у підніжжях Альп у Міттенвальді, а колишні УСС-и передали вишивану ленту до цього прапору враз з грамотою, щоб пластова юнацтва перейняло й плекало стрілецькі шляхетні звичаї. Головний пластовий провід після переїзду з Європи провів змагання між юнацькими куренями й вирішив врочисто передати цей прапор Першому Юнацькому Куреневі ім. Федора Черника у Філядельфії. Змагався цей курінь за прапор під проводом тодішнього курінного Всеволода Ісаєва, найстаршого сина нашого станичного. Головний комендант пластунів, пл. сен. кер. Яро Гладкий, ЧМ, відбирає обіт від хорунжого, що ним став пл. юнак Всеволод Ісаїв, та передає прапор станичному Петрові, щоб він вручив прапор хорунжому. Відпоручник УСС-ів, сотник Іван Поритко, вручає грамоту й пропам'ятну книгу, щоб юнацький курінь про-

довжував плекання шляхетних стрілецьких чеснот. Раділо серце нашого друга Станичного, що молоде покоління стає переємцем шляхетних лицарських чеснот, а над цим усім царює любов до народу, любов до ближнього. Хорунжий — його син, а там далі у юнацьких рядах його молодший син Іриней, а посеред дівочих пластових частин його доня Ольга. Лиш наймолодший Юрчик у тому часі ще підростав, щоб доповнити колись пластові ряди. Скріпилася й розрослася станиця. Мінялися проводи, наступали молодші покоління, а ми серед пластової молоді завжди бачили спокійну, зрівноважену постать пл. сен. Ісаєва. Він теж педагог — учить історії України. Він теж журналіст, що роками редактує часописи, журнали, пише статті, розвідки, співпрацює в Енциклопедії Українознавства, пише наукові праці з історії України — і так аж до останніх днів туземного життя на службі своєму народові. Прийшов той день, та хвилина, коли Творець призначив йому відхід на вічну ватру. Сумна вістка зворушила пластове братство, що 26 лютого 1973 р. наш друг відійшов у вічність. І знову той сам цвинтар на Факсчейзі, де вперше ми таборували. Лиш поверталася пластова братія сама з цієї ватри, що не вогнем дерева, а вогнем болю й тяжкої жалоби ворушила наші серця. Одинокую потіхою для нас була згадка, що шляхетні діла пл. сен. Петра Маркіяна Ісаєва будуть добрим свідоцтвом перед Всевишнім, щоб нагородив Покійного Своїми щедрими ласками та був милосердним для цього доброго сина українського народу.

ЛЮБА КОРЖЕНІВСЬКА ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ

Люба Корженівська — одна із співосновників Пластової Станиці в Сіднею, невтомна виховниця у Пласті й громадська діячка відійшла на Вічну ватру 15 червня 1973 р. в Сіднеї.

Життя Покійної віддзеркалює її небуденну духовість, добу, в якій вона жила, та ті шляхи, які формували її пластовий характер.

Бл. п. пл. сен. Люба Корженівська народилася 23 березня 1917 р. в Рівному на Волині у глибоко-релігійній і національно свідомій родині Степана Мельничука.

Від другого року життя, коли втратила матір, її життя не було легким. Зростала в тітки на селі, а потім жила з батьком,

коли він одружився вдруге. Здобувши середню освіту в 1935 році, відразу пішла працювати, щоб допомогти батькові удержувати й виховувати чисельну родину. Поруч з цим стає до громадської праці, організуючи селянську молодь як член Союзу Українок у Рівному.

Під час окупації Волині Червоною армією працювала коротко телефоністкою. Її арештували, обвинувачуючи за приналежність до націоналістичної організації. По звільненні з арешту працювала як книговод. З приходом німців Люба працювала як книговод і перекладач та керівник фабрики. У цьому часі нав'язала зв'язки з УПА, постачаючи їй медикаменти та харчі.

У 1943 році одружилася із Олександром Корженівським. Жили спочатку в Холмі, а згодом опинюються в Австрії. Після закінчення війни стала знову членкою Союзу Українок, співала в хорі Василя Безкоровайного. У 1946 стала членкою Пласту в Австрії. Звідси виїхала до Австралії. Оселилася в Сідней, організувала пластове життя, стала також співосновницею Союзу Українок, співала у хорі православної церкви, а також в Українському національному хорі "Боян", безперервно працювала як виховниця в Пласті.

Пережила болісну подію — втрату голосу після операції горла в 1963 році. По шістьох роках недуга посилилася. Останні чотири роки — це боротьба з неминучим. Сильну волю і віру в перемогу, прагнення жити подивлялися лікарі, які замість чотирьох років життя обіцували Покійній всього шість місяців. Покійна вірила в чудо. Сприймаючи життя як "велику гру", ніколи не нарікала на свою долю. Страждання офірувала Богові за улюблених — народ, Пласт і найближчих друзів, виявляла зразкову пластову поставу. За це була нагороджена відзначенням Святого Юрія в сріблі. Згідно з останнім бажанням поховано її в пластовому однострої.

ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

Подано за матеріалами пл. сен. **Василя Матіяша**, голови ОП УПС, Сідней, Австралія.

ЮМПЗ-1972 ОЧИМА ЧЛЕНА ПЛАСТУ З ДАЛЕКОГО ДЕНВЕРУ

(Репортаж, — продовження)

Відкриття Ювілейної Зустрічі

Неділя, 20 серпня 1972 р., особливо врочиста. О год. 9.30 св. Літургію, в асисті численного духовенства, служив митрополит Української Православної Церкви Мстислав у гарній, гуцульського стилю церкві, що домінує своєю красою над оселею. Перший раз я чув красу св. Літургії українською мовою. Співав церковний хор, спів диякона, як в оперового співака. Митрополит Мстислав виголосив гарну, патріотичну промову, підкреслюючи заслуги Пласту в його 60-річчя.

На площі було море голів пластової молоді у зелених і брунатних одностроях, а перед широкими їхніми рядами стояв ліс різноколірових пластових прапорів. Усі пластові улади із своїми прапорами стояли на Мазепинській площі. На почесній трибуні стояв пластовий провід.

О год. 5-тій ввечорі ще одну св. Літургію відслужив єпископ Української Католицької Церкви, Кир Йосиф Шмондюк, в асисті пластового капеляна о. Б. Смика та 7-ох священиків. Співав пластовий хор, диригентом був пл. сен. Осип Стецура. У хорі було багато моїх знайомих співаків з академічного хору "Бандурист" у Львові. З глибоким переживанням співали ми "Співаймо Богові нашому, співаймо! Співаймо Цареві нашому, співаймо!" Жаль, що наші владики не могли відслужити Літургії об'єднано, щоб спільною молитвою звеличати наше свято в дусі II Вселенського Ватиканського Собору.

Вранці по богослуженні відбулося відкриття зустрічі: запалення "вічного вогню", дефіляда прапорів під звуки пластової оркестри з Торонта; кульмінаційною точкою відкриття Зустрічі було запряження Начального Пластуну — пл. сен. Юрія Старосольського, що його провела пл. сен. Ольга Кузьмович — голова ГПРади. Наші подруги, ті, що борються за "визволення жінок", можуть бути гордими з цього...

Повертаючись до табору пізно вночі, я робив підсумки перебутого дня. День був повний будуючих настроїв, вели-

кий день — 60-річчя Українського Пласту. Про такі свої настрої говорила також пластова молодь, яку я зустрічав по дорозі.

Пластовий Музей на ЮМПЗ-1972

Він був приміщений у малій кімнаті на першому поверсі в кам'яному будинку. Було там багато цікавих експонатів, бо музеєм займався мій друг курінний — пл. сен. Леонід Бачинський — відомий фахівець у цій ділянці. Мені було особливо приємно співпрацювати з ним на Зустрічі та довідатися про його працю в минулому і тепер у Пластовому Музеї у Клівленді. У цьому Музеї, завдяки праці друга Л. Бачинського, зібрано цінні експонати — такі, як скульптури Олександра Архипенка (погруддя Тараса Шевченка та Івана Франка), 5 скульптур Сергія Литвиненка, 105 картин визначних малярів, а між ними Василя Кричевського, Миколи Кричевського, картини двох синів та внучки Василя Кричевського, а також працю В. Кричевського особливої вартости.

У цьому ж будинку примістилася також виставка праць пластового юнацтва. Виставкою займався Курінь “Перші Стежі” під проводом пл. сен. Люби Крупи. Їх відкрив Начальний Пластун при співучасті пластових провідників.

Владика Василь Величковський на “Вовчій Тропі”

У четвер, 24 серпня, прибув на Зустріч Владика В. Величковський — дорогий гість, що недавно прибув з України. Владика спонтанно вітала пластова молодь. Незабутньою подією був Молебен того дня, що його відслужили спільно у пластовій церковці владика В. Величковський, митрополит Мстислав та єпископ Йосиф Шмондюк. Передаючи привіт з України, владика Величковський, бачучи численні лави організованої молоді, дуже зворушився... Який жаль, що сьогодні, коли пишемо ці рядки, дорогого Владика нема вже між живими. Не міг наш Ісповідник віри довго тішитися свободою людини, змогою плекати релігійне і національне виховання, зберігати релігійні традиції. Владика В. Великовський відійшов у вічність у Вінніпезі 30 червня ц. р., проживши 70 років.

Мистецькі точки програми ЮМПЗ-1972

Емблема

560 виконаців точки, одягнених у жовті, сині та червоні спортові одяги, з такого ж кольору бальонами в руках, мар-

шуючи та виконуючи відповідні ритмічні рухи, утворили собою пластову емблему. На команду пустили бальони вгору. Кожний бальон мав дочеплену летючку. Море різноколірових бальонів полетіло, як журавлі у вирій... Може, хоча один бальоник залетить в Україну, розповість, що діється у світі, що пластова молодь думками на Рідній Землі.

Коли бальони піднеслися вгору, з'явилися літаки, розкидаючи летючки англійською мовою в справі оборони арештованих в Україні. Виконавці емблеми, що мали стояти на місці, раптом кинулися до летючок. Ніяка сила не могла їх спинити...

Літаками керували пластун і пластунка з летунського куреня. Проект емблеми подали пл. сен-ри Роман Петріна та Остап Савицький, авторка задуму та інструкторка підготовки — пл. сен. Галя Хамула.

Обжинки

Цікава картина "Обжинки" у виконанні юначок із Філядельфії в ноші села Печеніжина. Босі дівчатка мали білі хустки, зав'язані під бородою... Так нагадували мені дівчат з села Хороброва, сокальського повіту, моєї найвужчої батьківщини. Дівчата жали збіжжя, приносили снопи до полукіпків, низенько кланялися господареві. Картина мила була серцю старших, молодші до неї сантименту не мали...

Гуцульське весілля

Найкращою точкою мистецької програми була інсценізація гуцульського весілля. Всі дівчата, парубки і батьки молодих були в гарних гуцульських одягах. Характеризація акторів без закиду. Акція відбувалася біля столів, накритих обрусами, вишиваними в гуцульські взори. На столі стояв коровай, прибраний зеленим деревцем і коліровими стрічками. Танцювали дуже гарно: хлопці аркана, а дівчата метелицю в домі батьків молодого. Дівчата із Станиці у Ст. Кетерінс, Канада. Приходили свати з рушниками до хати молодої купувати "княгиню". Брат молодої не годився на ціну. По якомусь часі, по торзі доходили до згоди. По вінчанні свати з музикою і весільним почотом несли скриню молодички до хати її чоловіка.

Виступ пластової молоді в цій інсценізації припав мені дуже до душі, бо тут актори грали як у професійному театрі.

А я вразливий на музу Мельпомену, бо сам колись належав до драматичної студії "Хмаролім".

Гуцульське весілля — це смарагд серед картин у мистецькій програмі ЮМПЗ-1972.

Показ історичної і народньої ноші

Під кінець мистецької програми був показ історичної і народньої ноші. Він був повний краси і мистецького смаку, що їх глядачам презентували гарні, усміхнені модельки українського мистецтва. Вони могли б сміливо конкурувати на світових показах ноші в Парижі, в Нью-Йорку чи Голівуді.

Ми бачили ефектовні, повні краси одяги: трипільські, княгині Ольги з бояринами, волинсько-галицьких князів 12-го сторіччя, жінок козацьких старшин 18-го сторіччя. Трипільські убори дістали І-шу нагороду в ділянці історичних одягів.

Ми бачили зразки народньої ноші з таких земель широкої України: Полтавщини, Полісся, Покуття, Буковини, Бойківщини, Поділля, а також одяги сіл Борщева і Печеніжина.

Одяг Печеніжина дістав першу нагороду народньої ноші.

Крім мистецької програми, були ще **дві ватри** — одна внутрішня для пластуства, друга для громадянства. На узгір'ї сиділи, як мурашки, пластунки і пластуни, гості — лицем до ватри. Ватрою проводив артист — ст. пл. Юрій Денисенко. Він має гарну дикцію і почуття гумору. Найзворушливішим моментом було те, що з усіх боків ватри з лісу підходило 7 груп пластунів, у кожній 7 членів, зі смолоскипами. Це символічна картина, що зображувала 7 країн, що в них діє український Пласт. Горіли смолоскипи... вогняне коло звужувалося ближче і ближче до ватри, аж вона загорілася струнким полум'ям вгору..., посипалися іскри і точки програми. Були інсценізації, співи, танці, жарти, показ пл. справності; чого там не було!.. Пластуство репрезентувало багато країн і осередків.

Окремо треба б розповідати про спортові змагання та прогулянку до Гантеру, на Союзівку і на оселю СУМА. Та доведеться залишити ці точки з браку місця.

Закриття зустрічі

ЮМПЗ-1972 добігала до кінця 27 серпня. Капелян, пл. сен. Б. Смик, відслужив св. Літургію. По Службі Божій коротку промову мав голова КПС США, пл. сен. Павло Дорожинський. Він відчитав привіти від усіх наших владик обох

Церков на чолі із патріархом Кир Йосифом і митрополитом Української Православної Церкви Мстиславом, привіти від усіх українських організацій у діаспорі. Дефіляда всіх пластових уладів, представників польських гарцежів викликували різні рефлексії. Факт появи польських гарцежів та їх участь у дефіляді має симптоматичний характер у перспективі існування українського Пласту, а зокрема в його перших кроках на галицькій землі, що була в той час під польською окупацією. Чи можна було подумати про участь поляків на першій пластовій зустрічі, що відбулася 12 липня 1924 року на Писаному Камені без дозволу окупаційної влади?..

Над нами кружляли два "пластові" літаки. Незабаром стягнуто прапори зі щогол, зникло полум'я вогню із урни на п'єдесталі. Воно поїхало з нами до наших осередків...

Підсумки

1. Божому Провидінню завдячуємо успіх ЮМПЗ-1972. У часі зустрічі була гарна погода, ні разу не падав дощ, — а це вже 75% успіху.

2. ЮМПЗ-1972 перейшла сподівання найбільших оптимістів організаційної комісії. Вони не передбачали приїзду понад двох тисяч пластової братії. У зустрічі взяло участь 2,215 членів усіх пластових уладів з 7 країн, зокрема 32 членів Пласту з Австралії. Цей факт говорить про імпозантність зустрічі та її міжкrajовий характер. Був це показ єдності Пласту, конфронтація сили нашої організації, дарма, що нас ділять кордони різних країн і континентів.

3. Ювілейну Міжкrajову Пластову зустріч з нагоди 60-річчя вважати треба за успішну. Виступи пластової молоді в програмі зустрічі, зокрема в мистецькій частині та у ватрах, продемонстрували глибокий зв'язок пластової молоді з українською культурою, з українським життям, великі творчі спроможності нашої молоді. Зустріч показала, що пластова система своєю всебічною дією перемагає державні кордони і простори, які нас ділять у щоденному житті.

4. На ЮМПЗ-1972 заіснували події історичної ваги:

а) Владика Василь Величковський передав пластовій молоді привіт з України.

б) Перший раз в малій пластовій церковці наші влади обох українських Церков відслужили спільний Молебен.

В часі зустрічі заприсяжено Начального Пластуна, пл. сен. Юрія Старосольського.

5. Кожна пластова зустріч, як імпреза, яку підготовляє багато людей, що живуть у різних місцевостях, має свої недоліки. Вони впливають з того, що різними бувають уявлення цих людей щодо деталей імпрези; часто їм важко їх передбачити.

6. Хоч участь Пластової Станиці Денвер у зустрічі була краплиною у пластовому морі, але для нас це великий успіх, бо ми маємо почуття, що ми додали нашу краплину до цього моря.

7. Українська пластова спільнота росте в діаспорі. Члени українського Пласту ростимуть і у великій вольній сім'ї нашого народу, бо "в Пласті росте новий люд, що має Україні славу придбать".

Виховні проблеми юнацтва

Тоня Горохович

РОЛЯ ЕМОЦІЙ У РОЗВИТКУ ОСОБОВОСТИ

Як плекати культуру емоцій?

*Світе мій гузний, мільйоннокий,
Прекрасний, збурений, німий,
Ніжний і ласкавий, і жорстокий,
Дай мені свій простір і неспокій,
Сонцем душу жадібну налий!*

(Василь Симоненко: «Світ який...»)

Симоненкове багатство емоцій, його жадібність сонця, добра, простору і любови виникали під впливом того часу й обставин, серед яких він народився і зростав. Вчитуймося в його поезію, — скільки там краси прагнень, хвилювань!.. Як він радів листом, в якому матір писала, що "наш садок вишневий — забілів", як глибоко співчував долі сімнадцятирічної матері, коханого якої і батька ще ненародженої дитини розстріляли, вживався у страждання самотньої бабусі Онисі, якій довелося нести самій увесь тягар виховання онуків, бо ж батьків забрала війна; як він радів і благословляв матір за те, що дала йому життя, що він може "сміятись і страждати, жити і любити", як страждав від того, що в Україні стільки

“заброд”, “холуїв”, “духових покидьків”, тих, що спомагають “апостолів злочинства”, “убивців” і “лакуз”.

У поета багато болю, іронії, але ще більше віри і щастя від того, що своїм юнацьким серцем може охопити “диво-Україну” і цілий світ.

Ласкавість матері, красу природи, жах війни — все це завдяки вродженій вражливості спостерігав Симоненко в дитинстві, а згодом емоційні розповіді батьків і вчителів, що були безпосередніми учасниками війни, контрасти, які він бачив у щоденному житті між тим, що обіцявала влада населенню, і що було в дійсності. Це все глибоко переживала дитвора і молодь Симоненкового покоління. Це була та морально-емоційна база, той світ ідей і почуттів, в якому людина спроможна піднятися на найвищі висоти.

Щоденне життя й емоції в духовому житті

Емоційний стан підлітка залежить від того, що є змістом його думок, як його емоції спрямовані на діяльність, наскільки ця діяльність — вислів активності духових сил, самопізнання й самоутвердження вихованка. Емоційний стан залежить від ставлення до себе самого, від оцінки самого себе і від бачення самого себе у навколишньому багатогранному і складному світі.

Коли хтось жаліє самого себе й переконує сам себе в тому, що йому не під силу якесь завдання, коли не вірить, що йому зможе допомогти хтось у потребі, тоді той хтось тяжко і рідко береться за якесь завдання. І навпаки, учень буде мати тоді снагу поконувати труднощі здобування знання, коли він відчуває, що його інтелект повноцінний, що він здібний до зусиль, тобто коли відчуває себе творчою особистістю, що вірить у себе, наперед переживає радість з успіхів, бо має почуття повноти духового життя, реалізуючи ідею.

Завданням виховника таке, щоб набуте знання і перемога самого себе у вихованка не залишалися невикористаними, не зауваженими, належно не оціненими.

Новак Ярko, який пережив великий конфлікт із братчиком і за кару не мав дістати проби разом із своїми товаришами, хоча його поведінка в таборі була без закиду, звернувся до коменданта такими словами: “Братчику коменданте, дайте мені пробу швидше, бо я вже довше не витримаю бути добрим!” У нашій виховній практиці ці явища не рідкі. Емоційний стимул у вихованків часами тримається на дуже то-

ненькій ниточці, вона може урватися, коли прийде розчарування. Виховник повинен слідкувати, щоб ця ниточка не вшивалася, а навпаки, щоб ставала міцнішою. А це можливе тоді, коли підліткові допоможемо бути успішним хоча б у чомусь малому, щоб він міг почуватися у чомусь творцем. Кожна дитина може себе проявити у якійсь праці. Одна може написати добре оповідання, а інша гарно його оформити у хроніці, один юнак зорганізує цікаве зайняття, а його товариш подбає про естетичний вигляд кімнати. Духове життя неможливе без переживань успіхів, без емоційного позитивного стану. Цей стан має великий вплив на розум, на все інтелектуальне життя підлітка. Коли юнак має життєрадісне світосприймання, коли в нього впевненість у своїх силах, у нього краще розвивається пам'ять, думка, кмітливість, він податливіший на заохоту ставати кращим, зміцнюючи свої моральні цінності.

Шістьрічна Ганнуса, яка добре засвоїла основи української мови в ранньому дитинстві, пішовши до двох шкіл одночасно (української та англійської), почала з братом часто розмовляти англійською мовою. Самі заборони і моралізування не допоможуть, але дальша уважлива опіка над процесом розвитку української Ганнусиної мови у домашньому житті, от хоч би звернення хресної мами дитини, що вона знає багато українських “вишуканих” слів, казочок, що вона любить книжечки, дадуть багато радості дитині. Якщо батьки і виховники та вчителі Ганнусі знайдуть цілий ряд нагод для похвали дитини, тоді її емоційна база буде скріплена. А похвалити можна за самостійне прочитання книжечки, за вміле розповідання її змісту, за засвоєння нових слів, за вивчення віршика тощо. За першою прочитаною книжечкою піде в таких обставинах друга, третя і четверта. Це згодом може перейти у звичку, а далі у переконання і тривале почуття, що читання книжок — це особливе, гарне і корисне діло, необхідне кожній українській дитині.

Наведений вгорі приклад з Ганнусею пов'язаний із проблемою української мови й читання книжок. Це малий вирізок із життя дітей. Ми ж маємо впливати на повноту духового життя. Воно ж складне і дуже багатогранне. Як виховати емоційну базу наших підлітків у складних обставинах діяльності для таких скомплікованих і переважливих потреб, як плекання релігійності, патріотизму, гуманізму? Як досягнути

те, щоб наші вихованці розуміли й цінили суть світоглядових істин та ідей згідно з ними унапрямливали своє життя?

Треба подавати світоглядові істини, принципи, ідеї у таких обставинах, коли можливо викликати в дітвори чи молоді відповідне емоційне наставлення до того. Не виголошуватимемо, наприклад, високих ідей, істин тоді, коли слухачі не мають настрою сприйняти їх поважно, коли не підготовані інтелектуально до того. “Бляшані фрази” у бесіді не тільки тоді, коли сам бесідник виголошує їх без внутрішнього переконання, не щиро, але й тоді, коли слухачі не наставлені слухати їх у повазі. Кожний дорожить моментом, подією, героєм даної події тільки тоді, коли пережив, перестраждав чи глибоко радів ідеєю, принципом, істиною, які були змістом події, коли міг справді подивляти велич, мудрість, красу вчинку, захоплюватись обставинами, серед яких дана подія відбувалася. Щоб таке досягнути авторові поезії, прозового твору чи розповідачеві, треба описати подію і її героїв із знанням психології, обставин і закономірності фактів.

Леся прийшла до мене, щоб їй допомогти підготуватися до інструкторства у таборі новачок з ділянки зелярства. Для цієї вмілости треба знати лікувальні рослини, традиції в нашому народі, які в’яжуться з цими рослинами, та взагалі знайти якийсь літературний матеріал на цю тему для розповідей. У школі чи в Пласті Леся не раз чула, що в українській культурі високоморальні цінності, але вона, як допитлива юначка, хотіла знати, де саме за ними шукати і як їх пізнати. Свою розмову зі мною вона запланувала на 3-4 години. Але коли ми почали розмовляти про свята Купала, Іллі, Маккавеїв, Спаса, про вінкоплетення, свячення свічок, квіття, овочів, китиць колосся, розмова протягнулась до півночі. Ми обидві захопилися красою цих традицій, ми нерадо перервали розмову та вважали конечним продовжувати чергового дня. Емоційне сприймання розмови було і в юначки, і в мене тому, що в нас було почуття радісного відкриття — в юначки морально-етичної краси в культурі нашого народу, а в мене — крім цього ще й Лесиного щирого і глибокого зацікавлення своєю функцією інструкторки в таборі.

Коли Михайло, спізняючись до української школи, оправдувався тим, що він, мовляв, “не збудився”, то вироблення правильної opinіi про причину спізнення і засоромлення учня я досягнула не криком і моралізуванням, але ря-

дом запитань: “А якби твій тато “не збудився” до праці, молочар не привіз молока, пекарі не спекли хліба, трамваярі не повезли людей до праці, якби учителі не приходили на час до школи — як би тоді виглядало життя і твоє також, Михайле?” Кляса підсміхнулася, а Михайло по лекції прийшов на довшу розмову до мене.

Отож пізнавання життєвих істин, ідеалів, довколишнього світу неможливе без емоційного наставлення. Плекання таких почуттів, як релігійність, дружба, добро, патріотизм, зичливість, пошана й бажання розуміти духові потреби інших це основні ознаки культурних потреб людини. Наша сучасна молодь, часто боронячи свободи індивідуальності, а з тим і свободи почувань, не усвідомлює собі того, що ця людська вартість може стати справжнім злом, якщо у взаєминах людських джерелом цієї особистої свободи не буде велика внутрішня емоційна дисципліна. Якраз у цій сфері нашого духового життя потреба почуття відповідальності людини за людину найнеобхідніша. Дітвора і молодь повинні знати, що виховувати “свободу почувань” треба через дисципліну емоцій, шляхом самовиховання і самообмеження, тобто шляхом свідомого обмежування своїх бажань; бути їхнім володарем, спрямовувати їх до шляхетних потреб. Нема труднішого завдання, як виховувати дітей, підлітків і юнаків, як знати їх і направляти їхнє духове життя та емоції у відповідному напрямі при одночасному володінні своїми емоціями та бажаннями.

Релігійність і духова культура

Духова культура людини тісно в'яжеється із пізнанням світу та людини в ньому. Якщо ми осягнули певний рівень знання про довколишній світ, то одночасно з цим у нас повинні бути поняття про те, що саме дає людині підставу почуватися найдосконалішою істотою серед природи. Якщо б вона не знала суті людського ні в історичному, ні в громадсько-політичному, ні духово-психологічному, ні в морально-етичному та естетичному аспектах, то почуття вищості її над іншими живими істотами було б примітивним, низьким почуттям. Цінність людини і полягає в тому, що мета її духового розвитку — це необмежене прямування до досконалости, до Бога. Це віра в існування Божества, ества позаматеріального, невидимого, несхопленого розумом, але конкретного для

повноти духового людського життя, того переживання і відчуження присутності досконалого в нашому нутрі й у всесвіті, що є уособленням життя, любови, добра, краси, правди та всього іншого, що є в основі релігій.

Ідея любови до Бога зможе перейти в релігійні почування тоді, коли дитина частіше переживатиме духове піднесення під впливом помічувань Божої всемогутости й краси в природі. Перебування в природі, близький контакт з нею, вражливість на її красу — це база для плекання релігійних почувань.

Молитва, якщо вона не механічна, але справжня розмова з Богом, шукання у своєму нутрі добра, радисть із знайдення його у собі, або навпаки викривання зла і намагання його позбутися, — це самозаглиблення, оцінка своїх учинків, поглиблення своїх думок і переживань. Вона прямує до того, щоб розвинути сумління, той внутрішній голос, який охороняє нас від зла, який єднає нас з Богом. Сумління виховує також потребу св. сповіді і св. причастя, а ці релігійні практики, коли їх відбувати з участю розуму і серця, становлять основу нашого морального і психічного здоров'я.

Треба, щоб молодь правильно розуміла потребу приналежності до своєї церкви, участі у її житті, а передусім у церковних відправах. Приналежність до церкви розуміємо не як механічне членство, але далеко глибшу і складнішу потребу. Приналежати треба духово, не тілом, навіть не з патріотичних потреб, бо тут не національне питання. Це духова потреба християнського богозріння, а вона дуже складна і глибока. Церква — жива установа, таїнства — її основа, а богословське вчення подає філософське знання начал світу, суті релігії. Треба плекати живу богословську думку, бо цього вимагає добро справи, щоб говорити з молодими невірними сьогодні. Вони респектують глибокі думки віруючої людини. Українське богозріння має свої особливості, це треба довести до свідомості молоді. У цьому велика і пекуча потреба, а її повинні заспокоїти наші церковні провідники.

Переживаючи красу релігійної відправи, збагачуємося позитивними емоціями, набуваємо цінне відчуття приналежності до Божого люду, до тієї великої християнської родини, об'єднаної любов'ю і традиціями, тобто ідентифікуємо себе з цілою Церквою. А це особливо важливе для сьогоднішньої молоді, виведеної з рівноваги різними кризами:

Не менше важлива у релігійному житті й розумна та на відповідному віковому рівні оцінка життєвих явищ на те, щоб берегти дітей і молодь від розчарування, коли вони бачать розходження поміж ідеалом і життям. Відповідні розмови, проповіді та книжки стають дуже помічними. Зайво тут підкреслювати, що виховники спричинюють дуже глибокі рани в душах своїх вихованків, якщо самі стають причиною розчарувань, якщо у їхньому житті молодь бачить незгідність між тим, що вони говорять і що роблять.

У домашньому, пластовому і шкільному житті багато нагод для плекання релігійності. Підлітки вражливі на все, що їх оточує, а зокрема чуйні вони щодо моральних ідей, бо вік підлітків відкриває ідеям шлях до серця. Тому у цьому віці їх треба пильно оберігати перед розчаруваннями і скріплювати їх позитивні емоції особистим прикладом життя дорослих, доброю лектурою, упорядкованим, влитим у певні рамки, життям дома, у церкві, школі та в молодечій організації.

(Далі буде)

“ДЕРЖАВНІ ГРОШІ УКРАЇНИ 1917. 1920 РОКІВ”

(Монографія Миколи Гнатишина,
видання Українського Музею-
Архіву у Клівленді)

У цьому виданні всіх банкнотів Української Народної Республіки багато особливостей: близько 250 сторінок друку з 130 фотознімками (банкноти з обох боків), з мистецько оформленою обкладинкою Олександра Канюки, що є варіантом рисунка Юрія Нарбута з банкноту “100 гривень”. Інформації подані також англійською та німецькою мовами.

У додатку до монографії цікаві доповнюючі матеріали та інформації про збирачів, музей тощо.

Книга про гроші Української На-

родної Республіки стане корисною лектурою для молоді і дорослих, підручником для колекціонерів, а зокрема цінним матеріалом для дослідників минулого України. Книга може послужити гарним дарунком.

Сердечно просимо стати передплатником книжки. Разом з посвідкою за передплату одержите ще й “цеголку” з рисунком О. Канюки та почуття, “будівничого” національних вартостей. Цеголки можна набути в ціні 5 і 10 дол.

Ціна книжки в передплаті лише 5 дол. Вплати можна відтягати від державних податків. Замовлення з готівкою надсилати на адресу:

**Ukrainian Museum-Archives, Inc.
3425 Broadview Road
Cleveland, Ohio 44109
U.S.A.**

Ми і наше довкілля

ДО ПРОБЛЕМИ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТІ КАНАДИ

Від Редакції: Канада, як багатокультурна країна, останніми роками багато присвячує уваги проблемі багатокультурності. Призначено також окремого міністра для цих справ. Очевидно, що не всі мешканці Канади симпатизують із етнічними народами. У зв'язку з цим почали появлятися в англомовній пресі виступи проти політики багатокультурності. Провід об'єднання журналістів етнічної преси став в обороні нападів на міністра д-ра С. Гайдаша, якому призначено в уряді ресорт справ багатокультурності. Містимо листа, який доручено нам опублікувати у ППШляхові.

Високодостойний П'єр Еліот Трудо
Прем'єр Міністрів Канади
Парлямент, Оттава, Канада
Високодостойний Пане Прем'єре!

В імені проводу Федерації Етнічної Преси в Канаді, у складі якої 98 етнічних видань на терені Канади від моря до моря, звертаємося до Вас, щоб висловити нашу велику турботу щодо конфлікту, який заіснував поміж д-ром Стенлеєм Гайдашем, канадським міністром відповідальним за багатокультуралізм, і Бернардом Острім, асистентом державного підсекретаріату для громадянства. Конфлікт віддзеркалений у серіях статей, поміщених у торонтському щоденнику "Глоуб енд Мейл".

Ця серія статей стосується внутрішніх взаємин д-ра Гайдаша і п. Острога, а після них появились матеріали, що торкалися п. Мкінніса і д-ра Гайдаша, а останньо виявились намагання втягнути в це також і членів родини д-ра Гайдаша.

Усі згадані публікації виглядають для нас зосередженим намаганням

дискредитувати саму ідею багатокультуралізму, а досягнути це можна безпосередньо атакою на державного міністра, відповідального за мультикультуралізм.

З особистого погляду на цю справу ми відчуваємо, що серія згаданих статей не має іншої мети, як тільки викликати емоції шляхом втягнення невинних членів родини д-ра Гайдаша у цю справу.

Подібно щодо багатокультурності нам здається, що проти політики Уряду в цій справі так, як її представляє Уряд і підтримують усі партії, мають застереження ті, хто в опозиції до прогресу взагалі та хто будуть виступати проти подібної програми в будь-якій ділянці життя нашої спільноти.

Ми глибоко відчуваємо, що прийшов час для нас висловитись, бож основні тези багатокультуралізму та його напрямні коштували великих зусиль Вашого Уряду та міністра, щоб стати відомими й сприйнятливими. Тож ми думаємо, що настав час просити Вашої видатної підтримки

для д-ра Стенлея Гайдаша і для
самого багатокультуралізму.

Ми не сумніваємося, Вельмидо-
стойний Пане Прем'єре, що ми мо-
жемо рахувати на Ваше зрозуміння
в цій справі, і бажаємо залишитись
у Вашій пам'яті з висловами най-
глибшої пошани

Владімір Мауко

президент

Нік Гавриш

секретар

Бенедикт Гайденкорн

2-гий заступник президента

Іван Бойко

касир

Листування

До

Хвальної Редакції й Адміністрації пластового журналу "Юнак"
на руки Вельмишановної Пані Марії Юркевич

Високоповажана Пані Юркевич! З невимовною радістю я отримав
Вашого милого листа від 25 лютого б. р. Радість моя й інших стає на-
багато більшою, що наші брати і сестри в Канаді з такою відданою по-
святою дбають про нас в далекій Бразилії, нагороджуючи нас рідним
українським словом.

В одному листі мені буде не тільки тяжко, але взагалі неможливо
написати Вам про дійсний стан та організоване життя української мо-
лоді. Бразилія — це глуха духова пустиня, де українська молодь дена-
ціоналізується з блискавичною швидкістю, а батьки їх поспішили зробити
це раніше своїх дітей. При обох українських церквах, як католицькій
так і православній, нема ніяких шкіл і нема кому ними зайнятися. Інте-
лігенція, яка була тут, виплила до інших країн, лишаючи за собою пусте
поле, якого нема ким заповнити.

При українському Товаристві "Соборність" на відтинку сьак-так
можна працювати і щонебудь робити. Але з пекучим соромом на обличчі
треба признатися, що мало хто з молоді розмовляє українською мовою,
більшість не вміє ні читати, ні писати по-українському. Вже кілька років
я сам особисто їжджу по приватних хатах і навчаю дітей української
мови. Приходиться мені це нелегко, бо місто Сан Павло жакливо велике
і розтягнене, що часто приходиться їхати около 80 і більше кілометрів.
Бразилією мало хто цікавиться, ніякої моральної допомоги нам не дають,
і виходить так, що ми просто засуджені лихою долею на духове вимірання.

Іншим разом напишу Вам більше про це, бо лист і без цього ви-
ходить довший, як цього треба було б. Враз з цим листом, пишу також
вдячного листа до В-жної Марії Малащук, що виявила стільки християн-
ського тепла та національної дбайливости, так щедро допомагаючи нам
рідним словом у Бразилії.

На закінчення цього листа маю до Вас велике прохання особистого характеру. Може Ви могли б дістати для мене "Правописного словника" Голоскевича. Мені без нього дуже трудно, бо вчився у польських школах і не знаю твердо української мови. Моя вдячність для Вас буде безконечно-незабутньою. Крім того, нам бракує деяких чисел журналу "Юнак", а це не дає нам можливості опрацювати журнали за річниками. В прилозі посилаю листу бракуючих чисел журналу і буду Вам глибоко вдячний, якщо будете такі добрі й надішлете їх для нас.

Поручаю Вас Божому благословенню та Його опіці й бажаю Вам усіх Господніх ласк, щедрот та благ у Вашому житті. Беру на себе сміливість поручатися Вашій добрій згадці та Вашій ласкавій пам'яті, думаючи, що не оставите мене даремне надіятися, за що наперед щиро дякую, і прийміть вислови запевнення найглибшої до Вас пошани і вдячності.

З правдивим християнським привітом і любов'ю в Христі завжди вдячний Ваш о. В. М. Петрук.

Лист о. В. М. Петруха до "Юнака" яскраво ілюструє стан українців у Бразилії. Містимо його на те, щоб спонукати пластовий загаль і громадянство зареагувати на нього відповідною акцією. — Редакція

До
Хвальної Редакції
"Пластового Шляху"

Дорогі Друзі!

У відповідь на Ваше запитання, чи продовжувати рубрику "Огляди і погляди", мушу сказати, що так, безперечно і то навіть тоді, якби більшість читачів (а таке може статися!) заявила проти продовження цієї рубрики. Моїм особистим бажанням було б, щоб цю рубрику перебрав саме Л. Онишкевич.

На мою думку, він один із небагатьох людей, які правильно навітують проблеми переоцінки цінностей у теперішній стадії духовного розвитку людства, проблематики якої український загаль, на жаль, ще навіть "не прийняв до відома".

Тому хоч "Огляди і погляди" можливо й не втішаються надзвичайною популярністю серед "більшости", проте для тих небагатьох, які

(як висловився б Л. Онишкевич) намагаються віднайти своє призначення в цьому "світанку віку Вододіл" (Едж оф Акваріус), було б великим розчаруванням, якби ця рубрика перестала друкуватися.

Скоб!

Пл. сен. Валентин Катречко

П. С. Долучую 5.00 дол. на пресфонд.

Дорога подруго!

Мені дуже сподобалася частина "Огляди і погляди", яка надзвичайно цікаво написана. Дуже раджу продовжувати цю дуже цікаву частину Вашого журналу. Чи можливо було б, щоб часом, також, у оглядах і поглядах появилася рецензія якогось фільму? На мою думку, фільми у нинішніх часах також захоплюють і впливають на молодь, на їхнє думання.

Скоб!

Ст. пл. Ірина Скамрай

БЮЛЕТЕНЬ

Головної Пластової Булави

Ч. 3

Торонто, Канада

1973

ШОСТІ ЗБОРИ КУПО

Перед кожними зборами підсумовуємо нашу пророблену працю та каталогуюмо різні проблеми, які надісмось розв'язати спільно на наших нарадах. Правда, сьогодні тих проблем назбиралося чимало. Деякі ми спричинили самі ж, інші — це акумуляція впливів нашого довкілля, і через те ці проблеми куди складніші та тяжчі до розв'язання; вони вимагають довшої праці думки, а деколи й порад спеціалістів із різних ділянок знання.

На наших нарадах під час КУПО 1-3 вересня ц. р. проведено оцінку проробленої праці за останні три роки та встановлено основні напрямні праці на чергові три роки. Треба нам перевірити, наскільки ми провели в життя рекомендації ПК Другого та чи потрібно деякі з них докладніше визначити, якщо їх інтенції членство різно розуміє. Дуже важливою справою було також обрання нових головних проводів, які мають у наступних трьох роках виконувати доручення зборів.

Тому що наша організація діє доволі децентралізовано, а висліди її праці дуже далекосяжні, а при тому дуже залежні від наполегливості одиниць, нам — пластовому загалові необхідно допомагати від-

даним і жертвним виховникам у їхній щоденній праці, щоб розв'язувати найпекучіші проблеми пластового життя.

У зв'язку з цим звертаюся сьогодні до Вас, всіх повноправних членів нашої Організації, пригадуватися над тими основними проблемами, що їх ми розглядали на КУПО, і узгодити як їх найкраще розв'язувати. Перше — це проскити, і внески щодо змін правильників і статуту, які були подані у звіті ГПБ, про інші зміни й схвалення довідається згодом.

Зміни статуту подумані так, щоб усправнити дію головних пластових проводів та дати їм можливість викінчувати їхні пляни і працю.

Друга переважлива справа — це організаційне охоплення виховників у Кадрі Виховників та усправнення їхньої праці. Із тим тісно пов'язана справа вишколу та дошколу виховників. Якщо ми швидко не розв'яжемо цієї найпекучішої проблеми, можемо сподіватися дальшого зменшення членства в Пласті. Сьогодні, коли молодь так швидко стає незалежною від батьків і в дуже молодому віці може визбутися зв'язку зі своїм середовищем, з культурою свого народу, тільки добре вишко-

лсний, духово розвинений і досвідчений виховник зможе втримати авторитет та довір'я до себе у "загубленої" молоді, а тим самим впливати на її виховання.

Третя важлива проблема — це УСП. На останньому 5-му Зборі КУПО ми пішли за духом часу й схвалили резолюції та статут, які дали повні права УСП без з'ясування його ролі в Пласті та обов'язків членства. Широкі права, якими користується загал молоді у світі, без прищеплення почуття обов'язку, вповні виявили в нашому житті загрозовість такого підходу. Тому бачимо вже, що провідники виховання в різних народів б'ють на тривогу, намагаються допомогти молодим людям знайти себе. Тим більше нам треба знати, як вийти з цього стану. Мусимо викреслити багато завзяття та терпеливості, щоб вивести старше пластуство на правильний шлях.

Розв'язка цих трьох вищенаведених проблем, на мою думку — найсуттєвіші проблеми в даному часі. І якщо ми їх докладно прослідимо та знайдемо розв'язку, вважатиму, що 6-ті Збори КУПО виконали своє завдання, провели особливо корисну працю.

Інші важливі справи, такі як проблеми УПС у зв'язку із схваленням нового правильника і визначення напрямних діяльності цього уладу, зменшення допливу дівчор до УПН, співвідношення УПС і Пластприяту чи місце Пластприяту у Пласті — треба розглядати на інших форумах. Справи УПС на Великій Раді сеньйорату; збільшення членства в УПНО, УСП, а зокрема в УПН на крайових з'їздах та на нарадах дослідно-планувальної комісії ГПБ; справи взаємин УПС і Пластприяту, інформація і поради на виховні теми батьків, хоча дуже важливі, проте їх може розглянути дослідно-планувальна комісія та ГПБулава.

Сподіваюся, що більшість із Вас, Подруги і Друзі, бачать однаково черговість проблем, які чекають своєї розв'язки і відповідно до того діятиме по 6-их Зборах КУПО, щоб їх розв'язувати згідно з напрямними резолюцій. Якщо ми зробили помилку в минулому, повинні завжди шукати нових шляхів, як успішно проводити в життя завдання Пласту, що його визначив наш Дрот: "дати молоді всестороннє патріотичне самовиховання".

Василь Палієнко — голова ГПБ.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА

1. Проголошуємо оце вже вдруге місяць жовтень — Місяцем Пластової Преси, щоб продовжувати гарну традицію з України, коли то в жовтні наше громадянство проводило широку акцію поширення української книжки і преси, організуючи

виставки, імпрези, виголошуючи відповідні доповіді, видаючи нові книжки, допомагаючи видавництвам посиленою кольпортажею їх видань.

Минулого року наша спроба з такою акцією дала добрі вислідн, хоча їй бракувало доброї організації.

Сподіваємося, що цього року Місяць Пластової Преси буде успішним у багатьох виявах, як ось: улаштування літературних імпрез, дискусійних лав, доповідів, виставок пластової преси, української дитячої та молодечої книжки, участю у конкурсах “новацького пера”, “юнацького пера”, дописів про пластове життя до української преси тощо.

Очевидно Пластове Видавництво сподівається, що й справа своєчасної висилки передплат на “Готуйсь”, “Юнак” і “Пластовий Шлях”, зібрання залеглих передплат і збірка на пресфонд, на Пластовий Видавничий Фонд завдяки Місяцеві Пластової Преси покращає.

2. У зв'язку з Місяцем Пластової Преси пригадуємо, що згідно з резолюцією 5-ого Збору КУПО, всі члени Пласту повинні передплачувати журнал свого уладу. Ми дуже далеко з проведенням у життя цієї постанови. При цій нагоді згадуємо, якою прикрою у нашому житті є несумлінність тих членів-післяплатників, які не виріняли задовжень за більше як 2, а то й 3 роки. Вони спричиняють не тільки матеріальні втрати для пл. видавництва, але й підривають віру у силу пластового виховання. Чи треба змушувати Адміністрацію пл. в-ва поміщувати списки довжників на сторінках журналів? Віримо, що таких засобів нам уживати не прийдеться.

3. Збіркові листи на ПВФонд

Минулого року ГПБулава вислала листи на Пластовий Видавничий Фонд до всіх пластових осередків у світі, прохаючи перевести збірку на покращання фінансового стану Пла-

стового Видавництва, який був справді критичний та щоб таким робом відзначити 60-річчя Пласту й на відгук видавничому.

Дотепер тільки небагато осередків повернули нам збіркові листи з долученими грошовими збірками. Віримо, що всі інші осередки цього не занедбали.

Виказ надісланих лист від осередків:

Канада:

Едмонтон	\$34.00
Оттава	50.00
Ст. Кетерінс	33.75
Торонто, Пластприят	40.00
Торонто, УПС	374.00
канад. дол.	532.55

США:

Дітройт-Воррен	97.00
Нью Гейвен	36.00
американ. дол.	133.00

Австралія:

Аделяїда	13.21
Брізбен	17.51
австр. дол.	30.72

Великобританія:

Волвергамптон	94.00
Лестер	31.49
Ноттінггам	24.23
англ. фун.	149.72

4. Прийняття Правильника Уладу Пластових Сеньйорів

На своїх пленарних сходах ГПБулава затвердила правильник Уладу Пластунів Сеньйорів.

Змінено назву уладу, бо замість назви “Український Пластовий Сеньйорат” буде тепер “Улад Пластунів Сеньйорів”, а крім того узгіднено декілька дрібніших справ.

Замість квітів на могилу
св. п.

пл. сен. проф. д-ра
САВИ НИКИФОРЯКА

з Нью-Йорку
\$105.00

склали на пресфонд
“Іластового Шляху”

Члени ОП УПС, Нью-Йорк, США

Замість квітів на могилу
св. п.

ВОЛОДИМИРА КАЧМАРСЬКОГО

чоловіка нашої подруги
пл. сен. Ольги Качмарської
складаємо \$50.00 на пресфонд
“Іластового Шляху”

Членки Куреня УПС-ок
Ті, що греблі рвуть”

Замість квітів на могилу
померлих членів родин наших
Подруг

св. п. інж.

ОЛЕКСАНДРА ПЕЖАНСЬКОГО

— чоловіка Ірини

св. п. проф. **ЗЕНОНА ЗЕЛЕНОГО**

— чоловіка Міки

св. п. інж. **ТОМІ КОТИКА**

— батька Христини Лисобей —
складаємо \$30.00 на НТП в Сарселі,
Франція.

Членки Куреня УПС-ок

Ті, що греблі рвуть”

ДАТКИ НА ПРЕСФОНД
“ІЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

від 1 червня до 10 липня ц. р.

США:

\$105.00

Члени ОП УПС, Нью-Йорк, за-
мість квітів на могилу св. п. пл. сен.
д-ра Сави Никифоряка. Датки скла-
ли: \$10.00 — пл. сен. Роман Яцуш-
ко, по \$5.00 — пл. сен. Микола Ан-

дрейко, пл. сен. Вячеслав Вишнев-
ський, пл. сен. Ігор Декайло, пл. сен.
Павло Дорожінський, пл. сен. Бог-
дан Кекіш, пл. сен. Богдан Кузи-
шин, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл.
сен. Мироліуб Лозинський, пл. сен.
Атанас Міляннич, пл. сен. Христя На-
вроцька, пл. сен. Ярослав Обери-
шин, пл. сен. Любомира і Михайло
Пежанські, пл. сен. Роман Рогожа,
пл. сен. Ярослав Рубель, пл. сен.
Галина і Володимир Хамули, пл.
сен. Михайло Юзенів, пл. сен. Мар-
та Лрош; по \$2.00 — пл. сен. Поля
Книш, пл. сен. Володимир Корна-
га, пл. сен. Степан Салик, пл. сен.
Уляна Старосольська, пл. сен. Ро-
ман Чубатий.

\$50.00

Членки Куреня УПС-ок “Ті, що
греблі рвуть”, замість квітів на мо-
гилу св. п. Володимира Качмарсько-
го, чоловіка їхньої подруги пл. сен.
Ольги Качмарської.

\$6.00

пл. сен. Юліан Крижанівський,
Філядельфія;

по **\$5.00**

пл. сен. Валентин Катречко,
Орендж; пл. сен. Василь Мочула,
Кліфтон;

по **\$4.00**

пл. сен. Ірина Кравців, Філядель-
фія; пл. сен. Тарас Когут, Ст. Клер
Шорс; ст. пл. Марта Вілінська, Іст
Гановер; пл. сен. Володимир Рен-
нер.

по **\$2.00**

ст. пл. Борис Павлюк; Мілфорд;
пл. сен. Іван Дурбак, Трой.

по **\$1.00**

ст. пл. Тарас Филипович, Чікаго;
пл. сен. Святослав і Катерина Пет-
рові, Сомервілл.

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

Виховні кадри і пластова преса 1

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Володимир Соханівський: Чи треба нам роздумів над ідеологією
(Ох, та ідеологія!) 4

Прот. М. Овчаренко: Зв'язок Бога з творінням і людиною 9

“ПЛЕКАЙТЕ МОВУ...”

Тоня Горохович: Засоби плекання культури мови у школі 12

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Любомир Онишкевич: Річард Буш і притча про індивідуалізм 17

Олег Мариняк: Я добрий — ти добрий (Огляд
транзакційної аналізи) 20

Микола Грушкевич: Пластун оминає ворогів здоров'я 29

УКРАЇНЬСЬКА МОЛОДЬ В ДІАСПОРІ

Любомир Онишкевич: “Форум” 36

Мирон Спольський: Центральний Союз Українського
Студентства сьогодні 38

Союз Українського Студентства Канади (СУСК) 40

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Р. С.: Гідні уваги роковини 42

Від Редакції: Успіхи членів УПС 44

Іван Скочиляс: Пам'яті пл. сен. кер. Петра Маркіяна Ісаєва 46

Василь Матіяш: Люба Корженівська відійшла у вічність 48

Іван Костюк: ЮМПЗ-1972 очима Пласту з далекого Денверу
(Репортаж, — продовження) 50

ВИХОВНІ ПРОБЛЕМИ ЮНАЦТВА

Тоня Горохович: Роль емоцій у розвитку особовості
Як плекати культуру емоцій 55

МИ І НАШЕ ДОВКІЛЛЯ

Від Редакції: До проблеми багатокультурності Канади, Лист 62

ЛИСТУВАННЯ

63

ВІСТІ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ ВУЛАВИ

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

КАНАДА:

\$10.00

Д-р Тетяна Рева, Торонто.

\$2.00

пл. сен. Богдан Миндюк, Торонто.

\$1.00

ст. пл. Юрій Солтис, Монреаль.

Від 1 червня до 10 липня ц. р.

склали на пресфонд “Пластового

Шляху”:

із США 35 датків \$193.00

з Канади 3 датки 13.00

Разом 38 датків \$206.00

У бюджеті на 1973 рік

передбачено \$2.000.00

У цьому році складено \$1.079.11

Треба ще скласти \$ 920.89

Адміністрація “Пластового Шляху”

Ціна цього числа: 1.50 дол.

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата від 1 січня 1972 р.: Канада і США: \$6.00. Хто платить одночасно за 2 роки (1973 і 1974), тоді — \$5.50 річно, разом за два роки — \$11.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ і АДМІНІСТРАЦІЇ:

HOTUYS MAGAZINE

2445-A Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1P7

ЮНАК

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в Канаді і США від 1 січня 1972 р.: \$7.50. — Хто платить одночасно за 2 роки (1973-1974), тоді \$7.00 річно, разом за два роки — \$14.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mrs. Olha Kuzmowych, 221 Fire Island Ave., Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

YUNAK MAGAZINE

2445-A Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1P7

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Появляється квартално. Річна передплата в Канаді і США: \$6.00. Хто платить одночасно за 2 роки (1973-1974), тоді \$5.50 річно, разом за 2 роки — \$11.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ і АДМІНІСТРАЦІЇ:

PLASTOVY SHLIKH

2445-A Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1P7